

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTOK
ORSZAGOS SZÖVETSEGENEK
FOLYÓIRATA

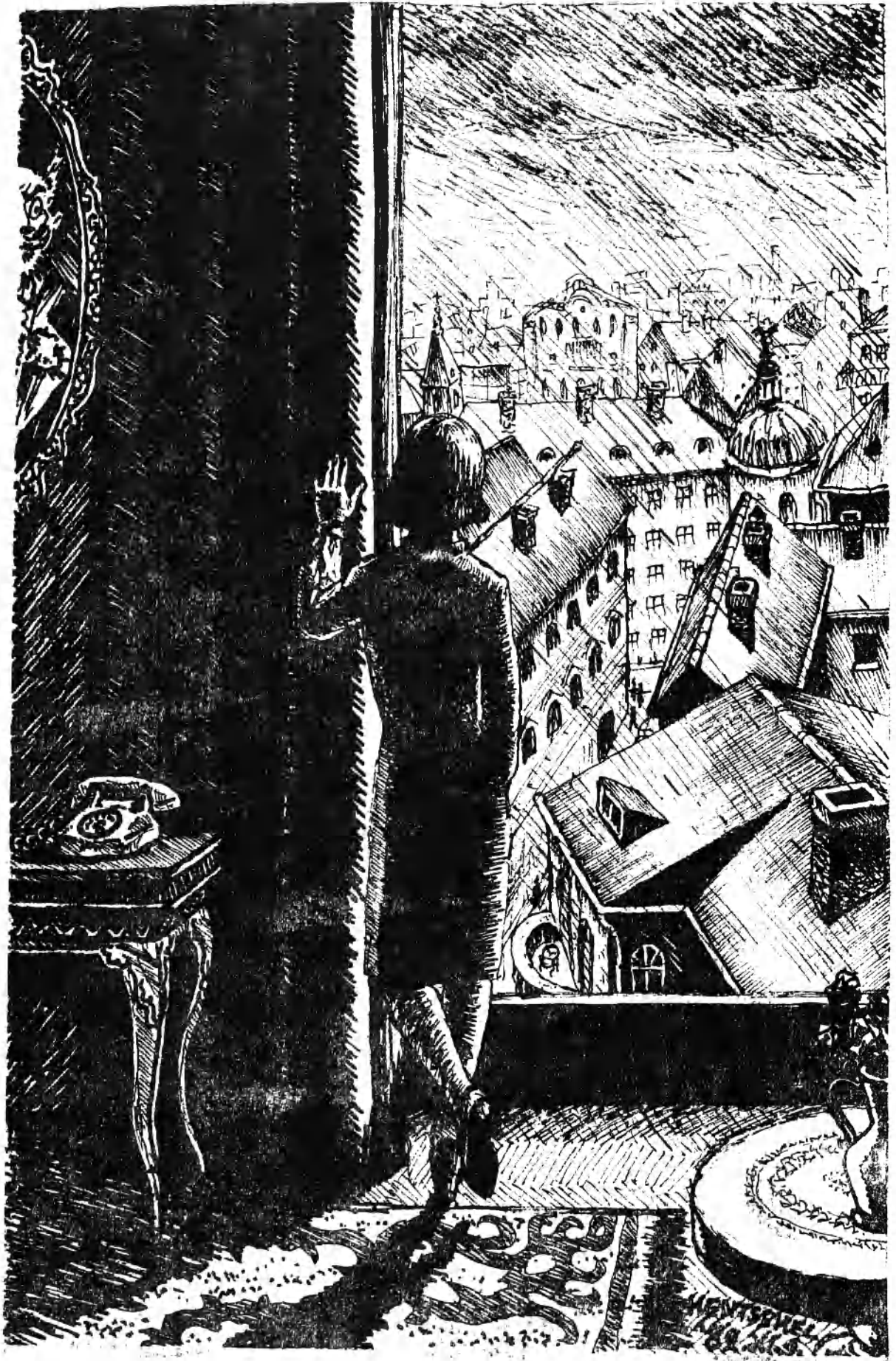
ELŐFIZETHETŐ A
MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTOK
ORSZAGOS SZÖVETSEGENEK
KIADÓHIVATALANÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

XLIII. évfolyam
1982 * 12 szám

L. Braille

M. CSERNUSOV:

JALTA NEM VITA TÁRGYA!

(Megjelent a NEMZETKÖZI SZEMLE huszonhatodik évfolyamában.)

III. RÉSZ

Tehát egyrészt elismerik, hogy a fő feladat a tárgyalások folytatása, és a háború veszélyének az elhárítása, másrészt elítélik azokat az egyezményeket (szerződéseket), amelyek 1945-ben véglegesítették a határokat Európában, és folytonosan a „befolyási övezetek” kérdését firtatják. Ami a határokat illeti, a nyugatnémet kancellár fenti megállapításával kapcsolatban az 1970. augusztus 12-én aláírt szovjet-nyugatnémet szerződés ama részére kell utalnunk, mely szerint a két ország megállapodott abban, „hogy elismerik, hogy a béke Európában csak úgy tartható fenn, ha senki sem sérti meg a jelenlegi határokat. Kötelességszerűen vállalják, hogy tiszteletben tartják valamennyi európai állam jelenlegi határai között fennálló területi integritást; kijelentik, hogy területi igényük senkivel szemben sincs, és a jövőben sem fognak ilyen igényt támasztani; valamennyi európai állam határát sérthetetlennek tartják most és a jövőben a szerződés aláírását követő naptól fogva, beleértve a Lengyel Népköztársaság nyugati határát képező Odera-Neisse vonalát, és a Német Szövetségi Köztársaság és a Német Demokratikus Köztársaság közti határt.”

A befolyási övezeteket illetően emlékeztetünk a Jaltában elfogadott „Nyilatkozat a felszabadított Európáról” tartalmára, amely a háromhatalmi politika egyezményeit, valamint a demokratikus elvekkel összhangban a felszabadított Európa politikai és gazdasági problémáinak megoldását biztosítja. 1945-ben a kérdés így vetődött fel.

Veszélyesek és a legsúlyosabb kö-

vetkezvényekkel járnak a II. világháború kimenetelének felülvizsgálatára irányuló nyugati kísérletek. Egy ilyen felülvizsgálás nemcsak a háború alatt kötött megállapodás megsértését jelentené, de a későbbiekben aláírt egyezményeket is.

A határok sérthetlenségének elvét világosan megszövegezték a fent említett szovjet-nyugatnémet szerződésben, és Nyugat-Németországnak Lengyelországgal, Csehszlovákiával és az NDK-val kötött szerződésekben, és a Szovjetunió, az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország által megkötött Nyugat-Berlinre vonatkozó négyhatalmi egyezményben, és egyéb nemzetközi dokumentumokban, beleértve a Helsinkiben megtartott Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia Záróokmányait, amelyek 30 évvel a nagy győzelem után a háború politikai összegezését adták, és megerősítették a háború utáni határok sérthetlenségét. A határok sérthetlenségének elve az az alapot, amelyen az államközi viszonyok nyugszanak. A biztonságot csakis ennek az elvnek a szigorú betartása és sérthetlensége növelheti. A Szovjetunió következetesen a Helsinkiben megkezdett összeurópai folyamat előmozdításán munkálkodik. A Szovjetunió és a többi szocialista ország konstruktív magatartása a madridi találkozáson, része a nemzetközi helyzet javítására irányuló közös erőfeszítéseiknek. Meg kell jegyezni, hogy az Egyesült Államok magatartása a Madridi találkozáson, Washingtonnak a világ ügyeihez való diktatórikus hozzáállását tükrözi. Mégis, az a madridi megállapodás, hogy hívjuk össze egy, a bizalomra épülő

intézkedéseket, az európai biztonságot és lefegyverzést célzó konferenciát — amelynek előkészítését már megkezdtek —, fontos hozzájárulás lenne mind Európa, mind a világ valamennyi országa közötti kapcsolatok javításához.

A nyugati körök meglepő könnyedséggel kezelik a történelem tanulságait. Egykor, az egész emberiség számára halálos veszélyt képviselő fasiszta tengelyhatalmak léte arra kényszerítette a polgári politikusokat, hogy a szocializmus iránti osztálygyűlöletük okozta torzulásokat gondolkodásukban helyreigazítsák. A II. világháború alatt a veszély elleni küzdelemben a szövetséges hatalmak között kialakult együttműködés képessé tette őket arra, hogy győzedelmeskedjenek a háború megpróbáltatásai felett és békét teremtsenek a világon. Most, hogy a nukleáris háború veszélye tornyosul az emberiség fölé, ismét parancsolóan szükségessé vált a világ problémáinak kölcsönös megoldása. A történelem arra tanított bennünket, hogy ezek a problémák csak kölcsönös erőfeszítéssel oldhatók meg, felhasználva többek között a háborús évek gazdag tapasztalatait. Az évek során felhalmozott tapasztalatokat nem lehet semmissé tenni. Az akkori és a 30 évvel később Helsinkiben elfogadott határozatok felülvizsgálata pontosan ezeknek a tapasztalatoknak a megcáfolására tett kísérlet.

De ezek a határozatok, a II. világháború kimenetele, a nagy győzelem gyümölcsei nem szorulnak felülvizsgálatra.

(Az angol nyelvű szovjet hetilap 1982. május 19-i számából.)

SZEMERÉDI ISTVÁN:

Titkári-adminisztrátori értekezlet

Minden évben nagy gonddal készítjük elő a titkári-adminisztrátori értekezletet. Igen fontosnak tartjuk ezeket a találkozókat, melyek — hitünk szerint — sokban hozzájárulnak a magasabb színvonalú, gördülékenyebb adminisztrációs munkához az ország valamennyi megyéjében.

Október 27-én, kora reggeltől kezdve egymás után érkeztek megyei szervezeteink titkárai, adminisztrátorai. **Miután** elintézték ügyes-bajos dolgukat, elfoglalták helyüket székházunk előadótermében.

$\frac{1}{2}$ 11 órakor e tudósítás szerzője megnyitotta az értekezletet, és ismertette a napirendet. Tekintettel arra, hogy a megyei szervezetek tagsága már megválasztotta az elnökséget, így a szakmai csoport vezetőjének az a feladat jutott, hogy értékelje a választásokat. Megállapította, hogy a szervezetekben rendszerben zajlottak le ezek a fontos események; titkárainkat majdnem mindenütt újra megválasztották. Az elnökségi tagok közül is sokan továbbra is részt vehetnek a következő ötéves ciklus munkájában. Bejelentette, hogy Borsod megyében dr. Kiss László személyében új titkárt választottak. Végezetül a szakmai csoport nevében gratulált a titkároknak, és munkájukhoz jó egészséget kívánt.

A következő előadó dr. Bódi István főtitkár volt, aki ügyviteli kérdésekkel foglalkozott. Nagyon fontos munkaügyi kérdésekben eligazítást adott a titkároknak és adminisztrátoroknak.

A harmadik napirendi pont előadója Kontra Imréné, szövetségünk központjának főkönyvelője volt, aki pénzügyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozott, elsősorban a szabályos pénzgazdálkodás fontosságát elemez-

te, módszereit taglalta. Megigérte — egyebek között —, hogy mihelyt megkapja az új gazdasági szabályozókról szóló tájékoztatót az Egészségügyi Minisztériumtól, erről azonnal ismertetést küld a megyei szervezetek ügyviteli dolgozóinak is.

Az előadók sorában dr. Márton Mária, szövetségünk jogász főelőadója következett. A fegyelmi eljárások néhány kérdéséről tartott referátumot. Az érdekes tájékoztatót titkáraink, adminisztrátoraink nagy figyelemmel hallgatták.

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Szövetségünk központi elnöksége 1982. október 28-án ülést tartott. Jelen voltak: dr. Bódi István főtitkár, Gerdelics Ferenc, dr. Jáksó László, Kiss Sándor, dr. Szabó Károly, dr. Szél Lajos, Szemerédi István elnökségi tagok, Daru Gerőné osztályvezető-helyettes, Barna Zoltán, lapunk szerkesztője.

Csengeri József alelnök távollétében dr. Jáksó László vezette a tanácskozást. Felhívta a figyelmet arra, hogy a sok hiányzó miatt a testület nem határozatképes, ha mégis határozathozatalra volna szükség, akkor a főtitkár kérje ki a távollevők véleményét.

Az első napirendi pont az 1982-es küldöttközgyűlés előkészítése, és az ezzel kapcsolatos beszámoló megtárgyalása volt. A központi elnökség a küldött közgyűlés időpontjául 1982. december negyedikét és ötödikét tűzte ki. A napirendet a következőkben állapította meg:

December 4., szombat:

1. Elnöki megnyitó, melyben rövid politikai tájékoztató hangzik el.

A gazdag programot vita követte, melyben nemcsak az elhangzott előadásokra reflektáltak a jelenlévők, hanem számos új javaslat, a munkát jelentősen egyszerűsítő, ésszerűsítő megoldás is felszínre került.

A fontos találkozót a szakmai csoportvezető zárszava fejezte be. Megállapította, hogy a tanácskozás mindenki számára rendkívül tanulságos volt. Kérte a titkárokat és adminisztrátorokat, hogy a vakügy érdekében a következő öt esztendőben is fejtsenek ki eredményes munkát, a megválasztott elnökségekkel még szorosabban működjenek együtt, és ugyancsak erősödjön a kapcsolat a megyei vezetőségek, a megyei adminisztráció, valamint a központ között.

2. Dr. Bódi István főtitkár szóbeli kiegészítése az előzőleg írásban kiadott elnökségi beszámolóhoz.

3. A beszámoló megvitatása.

December 5., vasárnap:

1. A küldött közgyűlés megválasztja a központi elnökséget az új ötéves ciklusra; továbbá megválasztják a küldött közgyűlés mellett működő munkabizottságot.

2. A küldött közgyűlés ünnepélyes befejezése.

A következőkben a választásokkal kapcsolatos technikai kérdésekről tájékoztatta a testületet a főtitkár. Számos gyakorlati kérdést tisztáztak a jelenlévők, majd a tájékoztatót elfogadták.

A második napirendi pontban az elnökség — cikkünkben már említett — írásos beszámolójának tervezetét vitatta meg a testület. Alapos eszmecsere után, néhány módosítással a jelenlévők jóváhagyták a szöveg tervezetét.

A harmadik napirendi pont kere-

(Folytatás a 3. oldalon.)

Európai vakügyi propaganda konferencia Sundvoldenben

Az Egészségügyi Minisztérium Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályának engedélye alapján a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének főtitkára: dr. Bódi István és helyettese, Daru Gerőné részt

vett a Vakok Jóléti Világtanácsa Európai Regionális Bizottságának „európai propaganda” konferenciáján, melyet 1982. augusztus 30. és szeptember 3. között rendeztek meg az Osló melletti Sundvoldenben.

A konferenciáról, a konferencián kívül szerzett tapasztalatokról jelentésünket az alábbiakban tesszük meg.

A konferencián a rendező országon és hazánkon kívül képviselték magukat: Bulgária, Lengyelország, a Német Demokratikus Köztársaság, valamint Belgium, Ciprus, Franciaország, Dánia, Hollandia, Izland, a Német Szövetségi Köztársaság, Nagy-Britannia, Olaszország, Svájc és Svédország vakok szövetségei.

A konferencia bevezető előadását Arne Husveg, a norvég szövetség főtitkára tartotta; a tagországok jelentései alapján elemezte és értékelte az egyes szövetségek munkáját 1981-ben a Rökkantak Nemzetközi Évében; kiemelve a közvélemény formálásának és a propagandamunkának legfőbb eredményeit.

A konferencia 3 ülésén 12 előadás hangzott el, az egyes üléseket véleménycsere, vita zárta le. A konferencia a végzett munkáról jelentést adott ki, melynek főbb pontjai a következők voltak:

— A vakok szövetségeinek, bármilyen társadalmi-gazdasági berendezkedésű országban is működnek, elsőrendű feladata az, hogy a vak embert a modern életre felkészítse.

— A közvélemény formálása, a vak, illetve gyengénlátó ember iránti helyes társadalmi attitűd kialakítása igen fontos és aktuális feladata a szövetségeknek; az 1981-ben megindult ilyen irányú folyamatokat fenn kell tartani.

— Igen fontos, hogy a propagandamunka a központi irányító szerveken kívül a helyi szervezeteknél is gyakorlat legyen, oly módon, hogy az módszeres legyen, azt arra alkalmas személy irányítsa és feleljen is azért.

— A jövőben is ajánlott a fehér bot napjának — október 15. — megtartása.

— A saját eszközök — kiadványok, brossúrák — felhasználásán kívül a propagandának igen fontos közvetítői a különböző tömegkommunikációs eszközök; sajtó, rádió, tv. A szövetségek feladata az, hogy helyes információkkal lássák el ezeket az orgánumokat, azokkal állandó kapcsolatot tartsanak.

— Ajánlott, hogy a szövetségek évente visszatérő kiadványokat is megjelentessenek, így: posztereket, kalendáriumokat, brossúrákat.

— A különböző versenyeken, vetélkedők, pályázatok kiírása, rendezése a jövőben is fontos feladat a vakok körében, a különböző, általuk gyakorolható művészeti ágakban.

— A vakok szövetségei meg kell változtassák a vak emberről alkotott képet, arra kell törekedniük minden eszközzel, hogy a látók a vakokat magukkal egyenrangúként fogadják el.

A konferencia munkaprogramja kiegészült a Norvég Vakok Szövetségében tett látogatással.

A Norvég Vakok Szövetsége 8 ezer tagot számlál. Oslói székházuk 1979-ben épült, és így rendeltetésének a legmesszebbmenőkig megfelel. A több emeletes székházban a hivatali helyiségeken kívül ebédlő, büfé, társalgó, szaunával ellátott

(Folytatás a 4. oldalon.)

(Folytatás a 2. oldalról.)

tében néhány bejelentés hangzott el. Ezek közül megemlítjük ezen a helyen Barna Zoltán tájékoztatóját. Elmondotta, hogy 1982. augusztus 28-án szövetségünk zenei szakosztályának tagsága vezetőségválasztó taggyűlést tartott budapesti színházunkban. A megtartott szavazás értelmében a következő öt személy nyerte el — mint vezetőség — a tagság bizalmát:

a-b-c rendben: Barna Zoltán,
Illés Rudolf,
Kirner Gusztáv,
Németh Tamás,
Varró Attila.

Póttagok: Barna Mária,
Hohl József.

A megválasztott vezetőség 1982. október 16-án alakuló ülést tartott, melyen titkos szavazással döntöttek a tisztségviselők személyi összetételéről és elosztották a munkaköröket, feladatokat.

Elnök: Barna Zoltán.

Titkár: Németh Tamás.

Jegyző: Varró Attila.

A kottatár kezelését Kirner Gusztáv vállalta.

A szórakoztatózenészek ügyét Illés Rudolf képviseli.

A központi elnökség a tájékoztatót tudomásul vette. A szakosztály minden tagjának és az új vezetőségnek eredményes jó munkát kívánt.

Dr. Jáksó László záró gondolataival ért véget az intézmény munkáját és jövőjét — minden bizonnyal — sok tekintetben meghatározó fontos tanácskozás.

Megyei szervezeteink életéből

SZOLNOK MEGYEI HÍREK

1982. augusztus 28-a felejthetetlen dátum marad a két szervezet (vakok és gyengénlátók, valamint a hallássérültek Szolnok megyei szervezete) aktivistái számára. Németh Lászlóné, a hallássérültek megyei szervezete titkára hobbi kertjébe szalonnasütésre invitálta az aktivistákat, akik boldogan tettek eleget a kedves meghívásnak. A szélrózsa minden irányából érkezőket nagy örömmel fogadta a kert tulajdonosa, Eszti. A szívélyes fogadtatás egész időre pompás hangulatot biztosított. A két zenész, Kerekes Géza és Ferenczi István kitartóan gondoskodott a kitűnő hangulat ébrentartásáról. A szalonnasütés tréfás, kedélyes hangulatban zajlott le. A tudósító

még ezen az összejövetelen is reményét fejezte ki a vállalt feladatok teljesítéséről: „bár csak azt eredményezné ez a kedves találkozó, hogy vállalt kötelezettségeinket a tagság érdekében maradéktalanul megvalósíthatnánk! Remélem, hogy így lesz!” Majd a sült szalonnát jóféle itallal locsolgatták. Nem hiányzott a kitűnő főtt kukorica sem, amit pompás csemegeként fogyasztottak.

Búcsúzóul a résztvevők megköszönték a szívélyes vendéglátást a kedves háziasszonynak, Esztikének.

A KARCAGIAK KIRÁNDULÁSA

1982. szeptember 8-án reggel, autóbusszal indultak a hosszú útra a ki-

rándulók. Útközben a vasútállomásnál csatlakozott hozzájuk a szajoli Pávakör három tagja, majd a 4-es úton Kisújszállás irányába haladtak. A karcagi és a szajoli Pávakör dalosai hamarosan jó hangulatot teremtettek. A buzgó torkok csak akkor tartottak pihenőt, amikor a buszvezető hangszórón keresztül nagy szeretettel és hozzáértéssel ismertette egy-egy település nevezetességeit. A jó hangulat szinte megőrdítette az utat. A ragyogó nap sütésben tudósítónknak Petőfi szavai jutottak eszébe: „Szép vagy, Alföld, legalább nekem szép!” Túrkevéren, Mezőtúron. Öcsödön, Kun-szentmártonon át vezetett az út. Közben a tudósító szemlélődött az utasok között, figyelte útitársait, akiket örömmel töltött el az, hogy részt vehettek a kiránduláson. Főrizs László aggódott egy kicsit, amikor a 90 éves Győrfi István is jelentkezett az utazásra, de annak boldogságát látva, hogy ott lehetett, aggodalma örömmé változott. A vidám társaság első pihenőjét Szentesen tartotta. A következő város, ahol megálltak, Hódmezővásárhely volt. A tudósító két évet töltött iskolás korában Hódmezővásárhelyen, örömmel tapasztalta, hogy a város azóta mennyit épült, fejlődött. A Béke Étteremben rend és tisztaság fogadta a kirándulókat, akik számára figyelmesen, udvariasan szolgálták fel a finom ebédet. Ebéd után Szeged nevezetességeivel ismerkedtek. Öröm és büszkeség töltötte el a kirándulókat a Dóm tér és az egyetem szépsége láttán. Tisztelettel és meghatódva mentek el a nemzet nagyjainak szobrai előtt.

A vidám csoport jó hangulatban érkezett haza az élményekben gazdag útról. A résztvevők nevében Papp Jánosné mondott köszönetet a szép kirándulásért, amelyet a Karcagi Városi Tanács díjmentesen biztosított a sortársak számára. A tanács illetékes vezetői valóban egy felejthetetlen szép napot és örömet szereztek a kirándulóknak.

Készült Főrizs László tudósítása alapján.

(Folytatás a 3. oldalról)

tornaterem is van a tagok számára, valamint kerámiaműhely az időszakos tanfolyamok megrendezéséhez.

Jelentős összegű költségvetéssel gazdálkodnak; 44 millió norvég korona volt az 1981. évi előirányzatuk és felhasználásuk. A társadalmi és magán megajánlásokat rendszeresítik és költségvetésükbe beépítik. Viszonylag csekély összeget vállaló, de rendszeres támogatójuk száma 2000 fő körül van.

A Norvégiában használatos számos segédeszköz — órák, számoló- és olvasógép — japán és svéd importból származik.

A szövetségi szolgáltatások közül különösen kiemelkedik a könyvtári ellátás.

A vakvezető kutyával való közlekedés elterjedtebb, mint hazánkban; a született vakok is igénybe veszik a kutyát, a kiképzett kutyák száma ennek megfelelően évente száz.

A munkajellegű programokon kí-

vül a vendéglátók a konferencia résztvevőit elkísérték a világhírű szabadtéri Vigeland szoborkiállításra, ahol a vakok tapintással érzékelhették az alkotásokat.

A konferencián való részvételt munkánk szempontjából hasznosnak találtuk; megerősítést nyertünk abban, hogy a vakok rehabilitációjának, integrációjának alapvető feltétele a megfelelő társadalmi szemlélet, melynek formálásához erőteljes kétirányú, a tagság és az egész társadalom felé intézett propagandamunkát kell folytatniuk. Eszközeink: kiadványok kiadása, a tagság nevelése, kapcsolattartás a tömegkommunikációs intézményekkel, kiállítások rendezése stb., megfelelnek az általános nemzetközi gyakorlatnak. Szakmai munkánk ezen a téren helyes elvi alapokon nyugszik, a folytonosságot kell fenntartani és az eddig is alkalmazott eszközöket, módszereket színesíteni, gazdagítani a jövőben.

Dr. Bódi István és Daru Gerőné

A FEHÉR BOT NAPJA MAKÓN

Október 15-én világszerte megemlékeztek a fehér bot napjáról. Makón, a Korona Szálló nagytermében, 1982. október 15-én tartották meg a fehér bot napját, amelyre meghívták a városban és a környéken élő sorstársakat, valamint az idős embereket. Az eseményen jelen volt a vakok és gyengénlátók Csongrád megyei szervezetének vezetősége, a megyében működő körzeti csoportok vezetői, valamint szövetségünk Békés megyei szervezetének titkára, Vantara András, és a Békés megyei szervezet kultúr csoportja. Részt vettek továbbá a rendezvényen a helyi tanács vezetői, köztük dr. Forgó István, a Makói Városi Tanács V. B. elnöke, valamint a városi Vöröskereszt szervezet titkára és a szociális otthonok vezetői. Az ünnepi megnyitó után a makói Kun Béla Általános Iskola tanulói verseket, novellákat és ének számokat adtak elő. A gyerekek szép műsora után dr. Fejes Magdolna, a Makói Városi Tanács Egészségügyi Osztályának vezetője méltatta a fehér bot napja jelentőségét. Többek között beszélt a városban és a környékén élő vakok, valamint idős emberek helyzetéről. Elmondta továbbá, hogy Makón igen jó a körzeti csoport vezetőségének kapcsolata a helyi tanácsi és társadalmi szervekkel. Majd megígérte, hogy a jövőben is minden segítséget megkapnak. Ezután dr. Jáksó László, szövetségünk Csongrád megyei szervezetének elnöke mondott ünnepi beszédet. Bevezetőjében a nap jelentőségéről beszélt. Elmondta, hogy a fehér bot használata 1935-ben kezdődött. Beszéde során szólt a vakok helyzetéről, rehabilitációjáról. Majd hangsúlyozta, hogy a vakok nem szánakozást, hanem a társadalom segítőkészségét várják. A továbbiakban kérte, hogy a látók segítsék a fehér bottal közlekedők biztonságosabb közlekedését. Dr. Jáksó László végül méltatta azt az erkölcsi és anyagi támogatást, amelyet a Makói Városi Tanács

nyújt a vakok és az idős emberek számára. Ezt követően Vantara András köszöntötte a résztvevőket, majd a Békés megyei szervezet kultúr csoportja következett, műsorán szavaltatok, ének- és zeneszámok

hangzottak el. A nagyszerű szereplés után a Makói Városi Tanács ebéddel vendégelte meg az ünnepeket.

Készült Barna Mihály írásának felhasználásával.

KISS JÁNOS:

A neurózis

Manapság egyre gyakrabban halljuk, hogy a neurózis népbetegség. Ez ugyan nem felel meg a valóságnak, de az tény, hogy az emberek közül egyre többen feszültek, idegesek, lelki értelemben véve kiegyensúlyozatlanok. Ennek a kérdésnek, talán furcsán hangzik, de népegészségügyi és társadalompolitikai vetületei is vannak. Mi is valójában a neurózis?

Neurózis voltaképpen az a körkép, amelyben pszichés alapokon kezdetben csak szervi panaszok, később szervi károsodások alakulnak ki. Ezt a betegségcsoportot pszichoszomatikus betegségeknek is szokták nevezni.

A neurózis talán legjobban érzékelhető a fekélybetegség példáján. Néha alkati tényezők miatt, de leggyakrabban helytelen életvezetés következtében sokszor úveken át gyomorsav-túltermelés alakul ki. Ennek krónikus gyomorhurut lehet a következménye, amelynek talaján bizonyos idő után létrejöhet a gyomornyálkahártya károsodása, majd a fekély kialakulása. A folyamat első időszakában, amikor már a betegséget sokszor neurotikusnak tartjuk, még semmiféle nyálkahártyakárosodás nincs, csupán a sósavtermelés növekedett.

Laikusban és szakemberben is fölvetődik a kérdés, mi a sósavtermelés növekedésének a magyarázata. Sokan tudják, hogy a sósavtermelést alkati tényezők éppúgy befolyásolják, mint a táplálkozás. Am annak ellenére, hogy a sósavtermelés a vegetatív idegrendszer működéséhez kötött, a pszichikumban bekövetkező változások is hatással

vannak rá. A kezdeti időszakban sokszor az idegrendszer túlterhelésével különböző, nem megfelelően levezetett feszültségekkel találkozunk, ám sokszor ez a nyugtalan állapot különböző lelki működési zavarokba torkollik. Manapság — az elmondottakból következik, hogy szakmai értelemben beszélünk egy olyan állapotról, ami ugyan még nem neurózis, nincsenek szervi tünetek, csak bizonyos működési zavarok a szervezetben, amelyek idegrendszeri alapokon jönnek létre. Ezt a kóros helyzetet szoktuk neurózist megelőző állapotnak tekinteni.

Az egészségügyi világszervezet definíciója szerint az egészség a teljes lelki, testi és szociális jólét állapota. Ezt természetesen mindig adott népcsoport szokásrendszerébe illesztve kell értelmezni. Ám bármilyen szokásrendszer legyen is, a három tényezőnek mindenképpen egyensúlyban kell lennie ahhoz, hogy a szervezet, az egyén megfelelően tudjon alkalmazkodni környezetváltozásaihoz. Testi és lelki működések éppúgy nem választhatók el egymástól, mint a szociális kérdések és a lelki egyensúly. Valóban el kell ismerni, hogy manapság az embereket nagyon sokféle inger éri; életünk mozgalmasabbá, sok ember számára túlhajtottá, feszültebbé vált. Ám az idegrendszer egészséges körülmények között képes ezekhez a feltételekhez is alkalmazkodni. Ennek az alkalmazkodásnak alapfeltétele, a tudatos kiegyensúlyozottságra való törekvés,

(Folytatás a 6. oldalon.)

(Folytatás az 5. oldalról.)

a terhelések megfelelő elosztása. Akkor, amikor azt mondjuk, hogy túlterheltek az emberek, talán helyesebb lenne úgy fogalmazni, inkább rosszul terheltek. A feszültségek levezetésében másik alapvető kérdés a feszültség levezetés módjainak megválasztása, sokszor pedig a felgyülemlett idegrendszeri feszültségek levezetésének teljes hiánya. Sok ember pszichés kiegyensúlyozatlanságának megoldására a két végletet: a sirást és az agresszív kitöréseket választja, holott a tudatos gondolkodás segítségével a két feszültséglevezetési mód között rengeteg az átmenet. Természetesen ennek megismeréséhez önismertetre van szükség, amivel nagyon sok ember nem, vagy alig rendelkezik. Sokszor tapasztalni, hogy az emberek nem a valós problémáik megoldására törekednek, hanem álhelyzetek rendezését próbálják megvalósítani, amelyekben sokszor a pszichés tartalom, az igazi lélektani okok mégsem kerülhetnek felszínre. Ezek olyan lélektani helyzeteket, konfliktusokat szülnek, amelyekből sokszor az egyének, vagy a családok évek alatt sem tudnak kikerülni. Közben pedig újabb konfliktusszituációk alakulnak ki. Mindezeknek talaján egyértelműen kialakulhat a pszichoszomatikus betegség, amely ilyenkor egyféle menekülés is. „Én beteg vagyok, így sajnálnak”. Ez a helyzet természetesen a lehető legrosszabb megoldás, hiszen ilyen esetben a már kialakult szervi elváltozást valóban gyógykezelní kell, ami korántsem könnyű, mivel a pszichés okok megszüntetése sokszor szinte lehetetlen feladat.

Az elmondottak után joggal felvetődik a kérdés: tehetünk-e egyáltalán valamit a neurózis, a lelki értelemben vett kiegyensúlyozatlanság leküzdéséért. Egyértelműen úgy kell erre a kérdésre válaszolni, hogy igen! Sőt tennünk is kell valamit, mert nem fogadhatjuk el azt a helyzetet, hogy emberek ezrei pszichésen sérültek, kiegyensúlyozatlanok, — ha úgy tetszik — betegek, vagy éppen betegség előtti állapotban

vannak. Milyen lehetőségek kínálnak ennek a megváltoztatására? Sajnos, manapság az emberek java része az első módszert, a nyugtató gyógyszerek alkalmazását választja. Szeretném hangsúlyozni, hogy a nyugtató gyógyszereknek az ideggyógyászatban és a pszichoterápiában éppúgy megvan a létjogosultsága, mint a belgyógyászati kezelésben. Ám sokan akkor is nyugtatókat szednek, amikor feszültségeik megfelelő magatartás-kultúrával, sporttal, a konfliktusok megfelelő megoldásával levezethetők lennének. Soha nem szabad elfelejteni, hogy a nyugtató csak „mankó”, de a konfliktusokat megoldani — természe-

tesen — nem tudja! Sokkal jobb, ha szembe nézünk az élet reális helyzeteivel, mintha nyugtatókat szedünk, és ezzel elodázzuk a megoldásokat.

A másik lehetőség — ezzel sajnos már jóval kevesebben élnek — megfelelő magatartás-kultúra elsajátítása és az önismeret megvalósítása. Erre tanítani kellene az embereket, úgy, ahogyan ezt az ókorban is tették.

A neurózis, a pszichés kiegyensúlyozatlanság mögött emberi sorok, emberi és társadalmi problémák húzódnak meg. Céлом az volt e cikkel, hogy reális képet adjak a neurózis kérdéséről.

Váradi Péterné

Nők részére

Többek kérésének igyekszem eleget tenni, amikor újra kezdünk főzőskézni. Ezúttal nem pecsenyét, vagy kiadós egytál ételt, hanem süteményt, ez esetben kizárólag édeset, sósat majd legközelebb.

Íme, egynéhány recept, egyiket-másikat jómagam is kipróbáltam, így bátran merem ajánlani Önöknek, nagyon finomak!

1. Mikulás szelet:

Alaposan kikeverünk 10 deka cukrot három tojás sárgájával, késhegynyi törött fahéjjal, egy kiskanálnyi reszelt citromhéjjal, késhegynyi szódabikarbónával, egy fél citrom levével, meg 10 deka olvasztott, de hideg Ráma margarinnal. Belekeverünk még 10 deka mézet, és felváltva adjuk hozzá a tojások kemény habbá vert fehérjét meg 15 deka lisztet (réteslisztet). Papírral kibélelt tepsibe másfél centi vastagon belesímitjuk, és forró sütőbe toljuk, de a lángot mérsékelve sütjük kb. 15 percig. Deszkára bo-

rítva hűtjük ki, majd kis kockákra vágjuk, és vagy kávéházba mártogatjuk, vagy csokoládémázzal vonjuk be egyenként. Még finomabb, ha mindegyik kockára — mikor még lágy a máz — 1-1 szem diót, vagy mandulát is fektetünk.

2. Vendégváros sütemény:

Símára keverünk 40 deka cukrot 20 deka Ráma margarinnal, két egész tojással, két kiskanál citromlével meg egy sütőporral, majd 70 deka lisztet hozzáadva, összegyúrjuk. 4–5 centi átmérőjű hengereket formázunk belőle, kívülről megkenjük tojással, és durvára tört dióba forgatjuk. A hengereket egyenként alufóliába csomagoljuk, és a hűtőszekrénybe tesszük legalább egy napra, de eltartható ott akár egy hétig is. Sütés előtt csupán kibontjuk a fóliából, és éles késsel fél centi vastag korongokat szelünk belőle. Sütőlemezre egymás mellé fektetve, aranyárgára sütjük. Kettőt-kettőt pikáns gyümölcsizzal összeragasztunk, úgy tesszük tálra. A tésztát

(Folytatás a 7. oldalon.)

körülölelő diókoszorú nemcsak nagyon tetszetős, de különlegesen finom is.

3. Puncstorta sütés nélkül:

Vásárolunk egy kész, puha piskótatortalapot, vagy egy ötlapos száraz piskótatésztát. A puha piskóta alsó és felső részénél egy-egy félujjnyi lapot levágunk, a többi kockákra vágjuk. A száraz piskótalapok közül a két legszebbet félretesszük, a többi összetördeljük. A kockákra vágott illetve összelördelt tésztát mély táliba tesszük, adunk hozzá 10 darab darabokra tördelt babapiskótát, két evőkanál kakaót, két evőkanál porcukrot, két evőkanál málna-, ribizke- vagy eperlé, 10 deka mazsolát, 10 deka durvára vágott diót, egy deci rumot és annyi tejet, hogy nedves, de ne túl puha masszát kapjunk. Néhány óráig állni hagyjuk, hogy az ízek jól összeérjenek. Az egyik félretett tortalapot megkenjük gyümölcsfőzettel (a száraz lapot még meglocsoljuk egy kevés rummal is), egyforma magasan rásímitjuk a tölteletet, és a másik, alsó felén lekvárral megkent lapot ráfektetve, lenyomtatjuk. Ha száraz lapból készítettük, újból meglocsoljuk rummal. Legalább egy napig hűvös helyen állni hagyjuk, majd bevonjuk citrommázzal. Egy napig szárítjuk, és amikor már dermedni kezd, tetejét megvonalazzuk a szeleteknél. A mázhoz addig keverünk 30 deka porcukrot egy citrom levéllel megannyi vízzel, míg éppen csak folyós, de nem túl folyékony masszát kapunk. (Ha keverés közben a máz összesímul és szép fényes, akkor jó.) Víz helyett vehetünk hozzá meggylevet vagy málnaszörpöt, akkor rózsaszínű mázt kapunk.

4. Grape-fruit krém:

Habosra keverünk két tojássárgáját öt evőkanál cukorral meg egy evőkanál liszttel, és egy deci fehér borral felengedve, gőz fölött, állandóan kevergetve sűrűre főzzük. A gőzről levéve, még azon forrón belekeverjük a tojások kemény habbá vert fehérjét, és kihűtjük. Félbevágunk keresztben két közepes nagyságú grape-fruitot, éles késsel kiszedjük, s belsejét nagyon apró kockákra vágva a krémhez keverjük. Púpozottan visszatöltjük a héjakba, jégbe hűtve tálaljuk.

Vigyázat! Forgalmi változások a fővárosban

Budapesten hatalmas arányú útépitések, korszerűsítések folynak. Ezek során lényeges forgalmi módosításokra kerül sor. Az M 3-as út becsatlakozása a Hungária körút Kacsóh Pongrác úti csomópontjának építése során tagtársainkat lényegesen érintő változás történt. A Május 1. útról a Kacsóh Pongrác úti felüljáróra úgy lehet felhajtani, hogy a május 1. útról mindkét irányból a Hungária körút felé egyirányú Pálma utcába fordulnak be a járművek. Sorstársaink a szövetségbe jöveket, vagy onnan távozva nagyon óvatosak legyenek a Pálma utca torkolatánál, mert a bekanyarodni szándékozó járművek a kanyarodás megkezdése előtt sebességüket csökkentik, és csak akkor hallhatók, amikor már a bekanyarodást megkezdtek. Kértük a Magyar Rádiót, hogy a változásokról műsoraikban tájékoztassák az érdekelteket, fokozott forgalombiztonsági intézkedéseket kértünk a közlekedésrendésztől, a Fővárosi Tanács Közlekedési Főigazgatóságától, és felhívtuk a veszély-

helyzetre a Fővárosi Közlekedésbiztonsági Tanács figyelmét is.

A másik lényeges forgalmi változás az Árpád híd építése során a Flórián téri csomópont körzetében történt. A Miklós utcai autóbusszvéggállomás véglegesen megszűnt. A 6-os, 55-ös és 86-os autóbusszok végállomását a Bogdáni útra helyezték át. Új megállóhelyet alakítottak ki mindkét irányban a Szentendrei út és a Raktár utca kereszteződésében, ahol gyalogos aluljáró is van.

A megállóban a feltüntetett járatokon kívül a 42-es, 34-es és 137-es autóbusszok is megállnak. A 6-os és 86-os autóbusszokra a Flórián üzletközpont előtt is fel lehet szállni. Az 55-ös autóbusszok azonban csak a hídon, a Hajógyárnál állnak meg.

A jelenlegi forgalmi rend nem végleges, mert az építkezések során változtatásokra lesz szükség.

Javasoljuk kedves olvasóinknak, amennyiben módjukban áll, kísérik figyelemmel a rádió Útközben és Csúcsforgalom című műsorait.

A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJANAK HIRADÓJA

Szakcsoportunk vezetősége a nemrég megtartott taggyűlésen felhívást intézett tagjaihoz, hogy aki teheti a fehér bot napja alkalmával tartson ismeretterjesztő előadást az iskolákban is a gyermekek között. Felhívásunk megértő tagokra talált, többen jelezték, hogy ilyen tevékenységet sikerrel folytattak.

A Keve utcai Általános Iskolában hat osztályban tartottam osztályfőnöki órát. Szünetben érkeztem meg az iskolába, ahol a gyermekzsivajtól hangos folyosókon nagy feltűnést keltett a kutyával, fehér bottal átvonuló idegen. A diákok és a tanárok ámulata nagy volt, mivel kutyám — „aki” már másodszor járt itt — gondolkodás nélkül, könnyedén teljesítette a kiadott parancso-

kat: emeletre fel, balra keresd az igazgató szobájának ajtaját.

Az osztályfőnöki óra negyvenöt percét szokatlan csendben, figyelmesen hallgatták végig a kisdíákok. Nekik is, a tanáraiknak is új volt, amit hallottak, a vakok életmódja, írásuk, tájékozódásuk és legfőképpen a vakvezető kutyával való közlekedés. Az óráról már rég kicsegették, a szünetnek is vége volt, de a kérdések özöne csak nem akart elfogyni. Azóta még többen üdvözik messziről kutyámat és engem. Pár nap múlva megjelent lakásomon az egyik osztály küldöttsége, és átnyújtotta a magyar órán írt fogalmazványaikat. Íme az egyik:

(Folytatás a 8. oldalon.)

(Folytatás a 7. oldalról.)

„A FEHÉR BOT NAPJA

Egy napon az iskolánkba egy vak ember látogatott el. Tudtuk, hogy a fehér bot gazdája nem lát, de életükről nagyon keveset ismertünk. A bácsi elmesélte, hogy a vakok is megtanulhatnak írni-olvasni. Ezek a betűk kiemelkedők és a vak ember újjaival tapogatja ki őket. Szórakozásban a rádió sokat jelent nekik. A közle-

kedésben a kutya nagy segítőtje a vak embernek. Ezek a vakvezető kutyák is különlegesen vannak kiképezve. Gazdájuk szavára figyelnek, és mindenben segítik őket. A kutyák a vakvezető hámon vöröskereszt-jelzést hordanak. A mi és mindenki feladata az, hogy segítsük a vak embereket.

Írta: Szabó Róbert, a Keve utcai Általános Iskola IV. a. osztályának diákja.

Ilyenek is előfordultak

(Részletek a taggyűlésen elhangzott felszólalásokból.)

Felülvizsgálatra mentem a kórházba. Kutyámat a portánál kötöttem ki, megkértem a portás bácsit, vigyázzon rá. Felmentem másfél emeletet. A szemészet vezető főorvosasszonyának első kérdése az volt: miért kutya nélkül közlekedem. Amikor megmondtam, hogy a portán hagytam kikötve, közölte velem, hogy nem azért adott nekem az egészségügy vezető kutyát, és ő sem azért adott felmentést az adózás alól, hogy kutya nélkül közlekedjem és botorkáljak fel az emeletre! Nem átalott lezavarni másfél emeletet kutyámért, és vele együtt kellett megjelennem a felülvizsgálaton. (Hát ilyenek is vannak.)

Papp Gyula

Minden kiképzett kutyát, így a vakvezetőt is időnként nevelni kell, hol valami újra tanítani, hol a régi-eket felfrissíteni. Ez természetesen azzal is jár, hogy kutyánkat néha meg kell szidni. Egy szóbeli dorgálás legtöbbször többet ér testi fenytésnél, verésnél, bár tagadhatatlan,

hogy néha elcsattan egy kellő időben jól irányzott legyintés is. Ezeket a szükséges oktatásokat lehetőleg ne feltűnően és ne a legforgalmasabb utakon végezzük, mert esetleg félreértik, és hamar megkapjuk a megjegyzést: nem szégyelli magát, vezeti, vigyáz minden lépésére, és így bánik vele.

A munkáját végző, vakot vezető kutyát sokszor még ott sem ismerik fel, ahol már több van belőlük.

Megy egy vak, kutyája szépen vezet, felszerszámozva szabályos hámmal, rajta a vöröskereszt embléma. Mellette megszólal egy kislány-hang: Nézd anyuka, az a kutya ott, hogy fel van cicomázva! Nem dűsz az kislányom, válaszol a mama, azon a kutyán csomagtartó van...

Ilyen és hasonló megjegyzéseket sajnos sokszor hallunk. A gyermeki ész leleményességét mutatja az, amikor a vakvezető kutyát mentő kutyának, orvos, vagy doktornéni kutyának titulálják. Van még mit tenni a felvilágosítás terén.

ről van szó, hanem CSAK egy kutyáról. Róla, kinek köszönhetően visszanyertem a „szabadságomat”. Kivel nem gond elindulni, s nem gond megérkezni. Kinek mindennél fontosabb a szeretett lény, a gazdi élete, minden mozdulata és minden szava. Kinek cserébe fizetségül első-sorban a szeretet fontos, s az a cse-

kélyke gondozás, amivel a gazdi há-lóját leróhatja.

Nem, ő sohasem fogja azt mondani, hogy most fáradt vagyok, ne menjünk sehová. Azt sem fogja sosem gondolni, hogy minő teher is egy vak embert vezetni egy életen át.

A gazdi pedig büszke, mikor az utcán megállítják, szóbaállnak vele az emberek, hiszen a kutya kontaktust teremt. Nem elsősorban azt látják a kutyával közlekedő emberben, hogy vak, hanem csak az embert.

Ezen lírai sorok után szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik munkájukkal lehetővé tették és teszik, hogy a vak ember egy négy lábú segítő társ közreműködésével megkereshesse és megtalálhassa ismét helyét az életben.

Nemrégiben indultam el ezen az úton, de hiszem és tudom, hogy jó úton járok, s egyre közelebb kerülök a fényhez.

Bartha Zsuzsanna

A fehér bot napja

Bizonyára tágranyílt szemmel figyelték azok a VII.—VIII. osztályos gyerekek, akik a fehérbot napja alkalmából a vak ember életéről, gondjairól, örömeiről hallgattak előadást osztályfőnöki órájuk keretében.

Találkoztak ők eddig is fehér bottal vagy vakvezető kutyával közlekedő emberekkel. Segíteni is igyekeztek nem egyszer. Azt azonban még soha senki nem mondta nekik, hogy mi módon kell segíteni a közlekedésben, a járművekre történő fel- és leszállásban, a szék megkeresésében. Megértették és bizonyára jól az emlékezetükbe vették ezek a kispesti diákok, hogy a segítő szándék mellett mily fontos a segítségadás módja is. A jövőben pedig ők fogják karjukat adni a vak embernek, nem pedig húzni-vonni, taszítani. Azt is tudni fogják, s általuk még többen megtudják és megtanulják, hogy a vakvezető kutya nem
(Folytatás a 9. oldalon.)

Az életbe vezető úton

Megtaláltam azt, aki erre az útra visz, s aki hajlandó ezen az úton az idők és az élet végezetéig — pontosabban az ő élete végezetéig — vezetni.

Nem, nem egy csodálatos ember-

VAK KÖLTŐK VERSEI
SZÉP ZOLTÁN
I. DÍJAS

Beadvány

Ki osztja föl a felségterületeket.
hogy nekem sosem jut egy se!
Ki beszél rá és
ki beszél le?
Kinek lesz ugyanazon
cselekedetéért
nagyobb a híre,
nagyobb a veszélye: . . .
Ki áll a humánus útjába,
mikor a másik
szabályt keletkeztet,
s ez a másik ki,
aki a folyamatosság ellenére
tud lenni mindig
dísztribün-lakó,
hitelesített fokmérő,
babér-arató kezdet? . . .
Ki az, aki helyettünk eldönti
miről ismerszik meg

(Folytatás a 8. oldalról.)

tud se írni, se olvasni, s a lámpa
színelte sem ismeri meg a zebránál.
Tehát ez esetben is kell a segítség.
Már az is elég, ha a zebránál szól-
nak, hogy zöld a lámpa, lehet men-
ni.

Megsodálták a Braille írást is. A
könyvek, az újságok pontjai első lá-
tásra értelmetlen jelek voltak szá-
mukra. Aztán megértették ezt a tit-
kot is. Már látják, hogy a könyv, az
írás és az olvasás sem elérhetetlen
a vak ember számára.

Sokszor és sok mindent kell még
elmondanunk életükről a látó em-
berek számára, hogy tudják és meg-
értsék, hogy a vakság — mint egy
nehéz élethelyzet — nem lehet akadá-
lya a teljes értékű és gazdag emberi
életnek.

Ezek a kisdiákok ízelítőt kaptak
ebből a számukra ismeretlen világ-
ból, s a jövőben talán nagyobb ter-
mészetességgel fogják a vak embert
útján segíteni.

Bartha Zsuzsanna

a haszonleső
s miről a megszállott.
a hitével puritán
és a kategóriák
téglalap alakú
rostarezgetése közben
vádolt;
Ki nyitja ki
a hetedik ajtó zárját
s ki tesz rá,
amikor rajta van
lakatot?
Ki állapítja meg a kamatot,
s kié a szekér,
amin hol az ül, aki tolja,
hol meg az tolja, aki ül.
s aki mind, mind elhiszi
magáról
hogya a történelem
majd őt igazolja!

No, de kit igazol itt
a jelen.

Kinek van joga, szinte
bérlete
a dühre.

kinek csupán a türelemre?

Ki osztja ki a belépőket
s ki az ajándék telkeket
ki rendeli el a búcsúztatást
s ki engedélyezi újra
indulóknak

az indulást, a megérkezést
s hozzá az első osztályú helyet;

Az emelkedés és a süllyedés,
a fölragyogás és az elsötétülés
titka és nyitja mi lehet?

Hol éltetnek
lázal, lehüléssel.

egyenletesen és meg-
megakadozva

a csöndben lüktető
ütőerek? . . .

És ki méri meg a vérnyomást,
ki jegyzi föl a vallomást,

Ki bélyegez meg
s még nem későn érkező
fölmentést ki ad?
Kinek fordulhat
termőre aggodalma
az ezer bilincsbe vert
teremtés miatt;
Mert én még tünődöm,
hisz kérdezek;
mi lesz a csakazértis
emberekkel,
amikor már csak
emlékezetük lesz
tépett idegzetük
már kibonthatatlan hálójában
egy-két
elvetélt
értékevesztett tettel;
Mi lesz velük
a szenvedélyesekkel,
akik szüntelenül a rést keresik,
erőfeszítést, fényt, örömet
kinálnak és nem kuporgatnak
közben,
futják a távot
gyanakvó bírak előtt.
hibásan működő célfotó szeme
látára
állig zsákba kötözve.
Futják a távot
és az egyesület mezét viselők
pihenő szalonnasütéses
nótázgatásait
képesek átugorni a célért.
De megvan-e . . .
Beavatkozási lehetőségeket
keresek!
társakkal, igényekkel, tettel,
mert nics már a szavaknak
ereje
letarolt mindent a bőség
túlcordul már az ostromlottak
feje,
ezek a fejek

színültig teltek
és már csak hallgatnak,
de nem figyelnek.
Mint éj a napra
rétegződik a memóriák mélyén
bízó dicsekvés
beismerő panaszra.
Jónási szájakat
e szöözönbe!
hitegetés helyett
az érv legyen
végre az igazság ökle,
mert így már nem fegyver
a szó,
finom szemcséjű dörzspapír
csupán,
melytől az agy
tükörfényesre polírozódik.
Költő ezúttal mondjal **valamit**,
Költő ezúttal mondjal igazat,
ne csak a valódit!
Beavatkozási helyeket
keresek,
pedig gyermekeim vannak.
embereket,
akiknek a nézete
többet befog,
ha fókuszba állunk,
mint a húsos fazék kerületének

részlete.
Hivatalt keresek,
amelyik nem gonoszkodik,
amelyben nem munkára ürügy
csak az ok,
ahol nincsenek hivatalnokok
s ahol a főnököt Értelem Úrnak
hívják.
intézkedést várok ugyanis,
amelyik ésszerű
sokat
például, **amelyik megszünteti**
a fölösleges hivatalokat.
Vágyom egy országot,
amelyik családias,
jó vele „bíbelődni”, mert
szabad,
mert lakásom benne
otthonommá épül
s nem a vármegye háza jut
eszembe,
ha pávát látnék fölszállni
tetejéről.
Szeretnék kerteket,
magasan függőket.
melyekben virágba
szökkenhet
s termőre
fordulhat a gondolat,

és ügyek kellene,
gondok, jó megoldásra várók,
hogy hozzájuk fölsorakozzak!
Munka a kéznek és a fejnek,
arcszerűbb arcok
ízebb ízek
kellene,
hosszabb és szelidebb szerelmek
okosabb jog,
több árnyalat,
tágasabb tér a merésznek,
erősebb előny a
találékonyabbnak,
iram és nagyobb dicsőség
az észnek.
Mert nélkülük
fölszálkásodik a lélek.
gyermekeink felnőtté növésük
ellen vadulnak,
tegnapi jó hiteink
megáporulnak,
s megmered végül a kép
csak a tér forog,
hályogos lesz a szem,
összecsikordul
vaccgtában a fog.
és ajándékért esd az a tenyér,
mely hajdan még
saját kenyerét szegte.

DR. PAPP ZOLTÁN SÁNDOR

VAK SZERZŐK ELBESZÉLÉSEI

(Az 1977. évi Irodalmi Pályázaton megosztott
harmadik díjjal jutalmazott pályamű.)

Bujdosó Mihályok

Nem tudok aludni.

Hátamat, oldalamat perzseli a fekhely. Holnap ünnepeljük a Fegyveres Erők Napját, s nekem **valamit mondani kell délelőtt az iskolában az osztályfőnöki órán, és délután pedig katonákkal találkozom.**

Ledobom magamról a takarót. Megtapintom Braille órám. Nem is ma van már, hanem holnap, illetve a holnapból lett ma.

Ma délelőtt kell a tanítványaimnak és ma délután a fiatal katonáknak beszélni e nap jelentőségéről.

Tudnak ők sok mindent, hiszen úgy a tanulók, mint a katonák tanulták történelemből a pákozdi csata napjának, szeptember 29-ének történelmi jelentőségét. Olvasni lehet róla az újságokban, folyóiratokban, de az ünnep alkalmából hány helyen fogják említeni a pákozdi csata győzelmének emlékét. Én szeretném még közelebb hozni e napot tanítványaimhoz, fiatal katonáinkhoz, de elég annyi csupán, hogy a történészek által leírt sorokat idézzem, olvassam fel a sok neves írónak, költőnek a művét, amelyek a dicsőséges negyvennyolcas szabadságharcról,

többek között a pákozdi csatát megelevenítő sorokat idézik fel? Hiszen ez a nap több ma már nekünk, mint egyszerű, dicsőséges, emlékezetes nap.

A feleségem is felébred a mocorgásomra. Azt hitte, hogy már aludtam.

— Hány óra van? — kérdezi álmosan.

— Mindjárt két óra lesz. Még nem aludtam.

Az ablaknál állok, a függönyt elhúzzom, mint-ha ki akarnék nézni az ablakon a budapesti éjszakába, ez pedig lehetetlen. Hiszen már húsz éve, hogy nem látok. Pedig itt, Angyalföldnek e szép, tízemeletes épületének hatodik emeleti lakásából szép látás esik az egész fővárosra.

Angyalföld tele van gyárakkal. Valamikor, fiatal egyetemi hallgató koromban a Gellért-hegyről nézve nem győztem a gyárak kéményeit számolni. Igaz, akkor még a gyárak tövében ott kuporodtak a nyomornegyedek maradványai. Mintha látnék, gyönyörködhetném az újpesti lakótelepben, az új Óbudában, de látni lehet innen Újpalotára, a lakótelepre is.

A feleségem is felkel és az ablakhoz lép, hozzám. Előbb hallgat, tudom, hogy nézi az éjszakai fővárost, és mindjárt mondani is fog valamit. Igen, máris megszólal.

— Egy gyár kéményéből éppen most csapott magasra a láng. Érdekes. Olyan, mint a pusztában egy pásztortűz. Meg hasonlít a háborúra is, amikor az ágyúk dörögtek és a csöveik lángot vetettek.

— Megvan! Megvan! — kiáltok hevesen.
— Köszönöm!

— Mi történt? Mi bajod van?

— Most már semmi, most már tudom, hogy miről fogok ma beszélni az osztályban és az alakulatnál. Érted? A pásztortűz, az ágyú torkának lángja, a Bujdosó Mihályok története.

Körülöttem megáll az idő, egy pillanatra, majd megindul visszapergetni kereke és emlékezetem képernyőjén megjelenik az a pislákoló pásztortűz, amelyet, ha jól emlékszem 1950-ben, vagy éppen 1951. szeptember huszonhetedikén láttam a Nyírségi Állami Gazdaság egyik legelőjén, ahová az öreg csikósok meghívtak csikós dalokat, csikós táncokat tanulni, hogy azokat, mint diák, vigyem el társaimnak az iskolába.

A csikósok, főleg Bujdosó Mihály bácsi, meg-

tanítottak lovagolni is. Nemcsak nyeregben, hanem szőrén is megtanultam ülni a lovat. Így lóháton trappoltam a legelőre, pontosan a pásztortűz irányában. Amikor odaértem, már összegyűltek a **pásztorok**. Nemcsak a **csikósok**, hanem a gulyások is, meg a kanászok. Igaz, az ötvenes években már hivatalosan úgy hívták őket, hogy állatgondozók. Ők azonban nem tudták így ejteni, mert a nyelvükben megmaradt a csikós csikósnak, a gulyás gulyásnak, a kanász kanász-nak, a juhász juhásznak és a csikós brigádvezető, aki Bujdosó Mihály bácsi volt, pedig megmaradt csikós főszámadónak, igaz, már olyan népidemokratikus számadónak.

Amint leugrottam a lóról, azt vettem észre, hogy italos butykosok, csikóbőrös kulacsok kerülnek elő a díszes tarisznyákból. Nem tudtam, hogy mire készülnek. Hiszen szeptember huszonhetedike nem egy nevezetes nap. Talán azért akarnak egy kis kedvverítőt inni, hogy több csikós nóta eszükbe jusson, vagy jobban járjanak a lábak a pásztortáncok járása közben?

— Adjon isten jó estét a pásztor seregnek! — köszöntöttem a tűz körül tömörült idősebb és fiatalabb pásztorokat.

— Adjon isten neked is, öcsémuram! — köszöntött Bujdosó Mihály bácsi és egy butykost nyomott a kezembe — Ez a tiéd!

Nem értettem a dolgot, de a csikós brigádvezető helyettese, régi nyelven a számadó magyarázta:

— Mihály estét tartunk, Sándor. Hát azért...

— **Mihály estét? Az nem huszonkilencedikén van?**

— Jól tudod öcsém — szolt Mihály bácsi —, akkor van az, még akkor is lesz, de én huszonkilencedikén nem leszek itt, mert sok katona van a családban, a rokonságban és én is ünnepelni megyek hozzájuk Pestre, meg a Dunántúlra. Tudod öcsém, nekünk ez a nap, mármint Mihálynap, családi ünnep. Nem azért mert Mihályok vagyunk, hanem azért, mert az én nagyapám, akit ugyancsak Bujdosó Mihálynak hívtak, és aki akkor is éppen tűzér volt. Ott volt a pákozdi ütközetben. No, meg másról is emlékezetes ez a nap, de így éhen és száraz torokkal nem megy semmi...

— Isten éltesse akkor Mihály bátyám, még sokáig! — ütöttem a butykost a övéhez, majd a többi pásztoréhoz.

— Éljen sokáig Mihály bátyám! Éljen sokáig a vörös huszár!

— Nyugodjon békével a Tüzér Mihály, a Csikós Mihály, a nagyapám és apám! — szólt el-
érzékenyülve Bujdosó Mihály.

— Meg a Szovjet Mihály! — kiáltotta az egyik fiatal csikós.

— Meg a hajóstiszt Pista és a műszaki tiszt Károly fiam, akikkel holnapután együtt ünnepelek — mondta az öreg csikós, s még egyszer magasra tartotta butykosát, majd szájához emelte.

A butykost hirtelen elkaptam a számtól. Még olyan italt nem ittam. Azt hittem, hogy csikós csínnyel akarnak ugratni.

— Hát ez...

— Igyad öcsém, bátran! Neked kikészítettük külön, ősi módra, ez a kumis, ami kancatejből készül. Igyad! Egészséges.

Az ünneplés után körbe kuporodtunk a pislogó pásztorház köré és azok, akik már előbb is megkóstolták a pásztorzsomorúság és bánat elleni gyógyitalt, nótázni kezdtek. Vidám pásztor dalokat énekeltek. Bujdosó Mihály bácsi nagyon szépen tudott énekelni, furulyázni és klarinézni is. Még egyszer—kétszer megvallattuk a butykosokat, azután egyre-másra felhangzottak a pásztor dalok, de minél magasabba hágott a jó kedv, annál gyorsabban peregték a dalok ritmusai is. Majd felugrott az egyik fiatal csikós, aki rokonságához tartozott Bujdosó Mihály bácsinak, és már el is járt egy rövid csikós táncot.

— Hát ez jó ment! — kiáltották egyszerre.

A sokféle pásztor táncoktól, melyeket pattogó ritmusú pásztor dalokkal énekeltek, eléggé elfáradtunk, de főleg én, a tanítvány lihegtem nagyon. Körbe ültük a parázshalmot, amely apró kékesvörös lángjaival pirosabbra festette a táncról amúgy is kipirult arcokat. De amint figyeltem a pásztorokat, minden szem a tűzbe bámult.

Kisebb csend után, amit csak egy kis csikó nyihogása tört meg egyszer a közeli karámban,

Bujdosó Mihály bácsi magához kérte a csikóbőrös kulacsát. Az öreg butykoson is látszott már vagy száz év, de még így is szép volt.

— Igyál János! — nyújtotta a mellette ülő főállattenyésztőhöz, az agronómushoz.

— Igyon előbb, Mihály bátyám!

Mihály bácsi ivott; körbe járt a csikóbőrös butykos, aztán, amikor visszakerült hozzá és leállította maga elé, a tűzbe hunyorgott, majd rám, aztán újra a tűzbe és beszélni kezdett:

— Mondtam már még az elején, hogy nekünk családi ünnep szeptember huszonkilencedike. Nem a Mihály napért, hanem azért a napért, amelyen nagyapám, a tűzér Bujdosó Mihály, a győztes pákozdi csatából kivette a részét.

Különben a családukról is, a nevünkről is sokat tudnék beszélni, mert hagyományozódott történetünk szájról szájra, de csak annyit mondom, hogy az én családom ősei Erdélytől a Nagy-Alföldig, a Bakonyig, az Őrségig, Dunántúlról a Mátrába, majd a Hajdúságba és végül én ide kerültem a közelbe, és öreg koromra ebbe az állami gazdaságba. Valamikor a családukról neve nem Bujdosó volt, hanem valami más. Ez olyan ragadvány név volt az eredeti előtt, de mivel őseim állandóan bújkáltak, nem zshivánság miatt, hanem azért, mert mindig szembeszegültek az embernymorgatókkal, s ezért bújdosniuk kellett. Részt vettek ők a török elleni harcban. Harcoltak Thököly Imre oldalán, követték Rákóczi fejedelmet és bújdosókká váltak, amikor a fejedelem is elbujdosott. Eredeti családi nevünk talán akkor veszett el örökre, s ez a ragadvány akkor hagyományozódott őseimre. De, ha csak lehetett moccanni a zsarnokság ellen, akkor az én fajtam megmozdult.

Nagyapám, aki szintén Bujdosó Mihály volt, és híres csikós, mikor sorköteles lett, elbújt, de a zsandárok megkeresték és tizenkét esztendő szót a nyakába a császár a katonai szolgálatból. Stájerországba vitték, az idegenbe, mert a magyar katonáknak akkor ott kellett szolgálni. Harminckét évesek lettek, mire letöltötték katonaidejükét. Nagyapám, aki megtanulta az ágyú kezelését, jó tűzérre vált. Még az ökörszemét is tudta volna löni, az pedig parányi madárka. Már a tizedik esztendő telt, ami-

kor 1848-ban Bécsben kiütött a forradalom. Stájerországból, ahol magyar huszárok és tüzérek is egyaránt voltak, a forradalom leverésére vezényelték őket. De nem nagyon haladtak a huszárok, meg a tüzérek. Először nem értették meg miért, hanem amikor Pesten is kitört a forradalom és hazafelé kellett indulni, bizony hamar átlépték a magyar határt és Kossuth apánk szárnya alá kerültek. Azt hitték, hogy vége a katonáskodásnak, de a tisztak, ha jól emlékszem még apám szavaira, neki mondta nagyapám, valami Nánainak, vagy Nádasdinak hívták, az volt a parancsnok, meg két magyar, meg két osztrák hadnagy, azok mondták, hogy szükség van még katonákra, mert a császár nem nyugszik bele Magyarországon elszakadásába. Apránként néhány nap szabadságra hazamentek a katonák, de utána visszamentek. Megnyugodtak, mert láthatták övéiket és erőt merítettek.

Ahogy teltek a hetek, hónapok egyre több hír járta be az országot, hogy a császár leszámol a forradalmakkal. Le is számolt. Előbb Bécsbe, majd csatlósokat keresett, hogy Magyarországot is megtámadja. Talált is, mert Jellasics horvát bán a kétfejű sasos zászló alatt nagy sereggel átkelt a Dráván és felperzselte maga mögött a falvakat. Egyre jobban nyomult előre seregével, de a mieink nem támadták meg. Móga altábornagy, úgy-e annak hívták. Igen, az csak hátrább és hátrább vonult. A seregen nagy volt a kedvetlenség. Hideg, esős szeptember volt, de a tehetetlenség bántotta őket, pedig minden percben készen voltak szembeszállni a támadókkal. Nagyapám is a tüzér társaival együtt mindig tüzelésre készen tartották az ágyukat.

Egyszer aztán valami történt. Megszűnt a hátrálás és szeptember huszonkilencedikén dél előtt a többszörös túlerőben lévő Jellasics-sereg megtámadta a mieinket. Erre a mieink, már nagyapámék, a tüzérek, akik jóval kevesebben voltak, mint a Jellasics seregében a csatlósok tüzéségét megbénították. Nem tudták a gyalogság támadását jól előkészíteni. De azért az ellenség támadott. Igen ám, de a mieink sem hagyták magukat. Támadott a gyalogság, a gyors huszárok és Jellasics serege nemcsak meghátrált, hanem menekülni kezdett. Nagyapámék ágyúkkal lőtték a menekülőket elejét, a huszárok pedig vágták a hátulját. Nem is állt meg Jellasics, csak túl a határon. Elhagyta Székesfehérvárt, amit előtte elfoglalt és Székesfehérvár alatt megadta magát Róth Károly nagyszámú serege is. Hát így szép névnapja volt nagyapámnak.

Azt tudod öcsém, még jobban mint én, hogy mi következett utána. Minden elveszett a pákozdi csata után egy évre. A Tüzér Bujdosó Mihályból újra Bujdosó Mihály lett. Évekig bújkált, majd lopva megházasodott. Megszületett apám, aki Csikós Bujdosó Mihályként élte az életét. Aztán megszülettem én és mire az első világháború kitört, már mint Ferenc Jóska huszár vonultam be katonának és harcoltam Oroszországban fogságbaesésemig. A fogságban hulltak az emberek az éhségtől, a tifusztól, mint a legyek, de egyszer csak megkérdezték, akarunk-e szabadok lenni. Persze, hogy akartunk. Beálltunk a Szovjet hadseregbe, s amikor a szovjet hatalom megszilárdult, csakugyan hazajöttünk. De itt is szükség volt ránk, mert a Tanácshatalom veszélybe került.

Voltam Ferenc Jóska huszár, lettem szovjet huszár, itthon vörös huszár, s amikor Horthy a lovas tengerész hatalomra került én ismét Bujdosó Mihály lettem, mint elődeim. De a Mihály nap továbbra is ünnep maradt úgy, ahogyan nagyapám ránk hagyta. Közben megszülettek a gyerekek, Három. Előbb a legidősebbet, Mihályt rántották be a második világháborúba. Ő Pesten tanulta a vasas szakmát és mint harckocsizó, ment a frontra. De ő nem harcolt annyit, mint én az első világháborúban, mert az egyik ütközet során átment a szovjetekhez. Azt hittük, hogy meghalt, de 1944. szeptember 29-én a családi ünnepre egy nagy harckocsival csak megáll a házunk előtt, orosz egyenruhában. A háború után is megmaradt katonának, páncélosnak. Ezért hívják őt Szovjet Mihálynak a faluban.

A két kisebbik fiú is katona lett a bátyjuk után. Az egyik hajós, a másik műszaki. Hát hozzájuk megyek huszonkilencedikén.

Valaki egy marék rőzsét dobott az izzó parázshalomra és a láng magasra csapott. Beragyogta a pásztorok arcát, de legjobban az idős Bujdosó Mihály bácsiét. Éppen úgy ragyog ma is az arca előttem, ahogyan akkor láttam.

Családi ünnep a Fegyveres Erők Napja, családi ünnep egész népünk, a nagy család számára.

Nem tudom, hogy él-e még az öreg Bujdosó Mihály, de fia még páncélos, hajós, vagy éppen műszaki lehet, de az is biztos, hogy az unokái közül is már néhányan katonák. Lehetnek a repülősofőknél, lehetnek a rakétás alakulatoknál.

Igen, ott a mi gyermekeinkkel, a mi fiainkkal együtt.

Ablak

A felnőttkorban megvakultak száma állandóan emelkedik

Írta: Dr. Horts Geissler
(Megjelent: A „Blindenselbshilfe”
1982. januári számában)
Fordította: Nyúl Győző.

A vakság és a magasfokú látáskorlátozottság okai területünkön az elmúlt 100 év alatt jelentősen megváltoztak: a szem gyulladással járó betegségei egyre inkább elvesztették jelentőségüket, ellenben fokozódtak az öregkori megbetegedések, érbetegségek és fejlődési rendellenességek, továbbá az ideghártya-eltérések és a zöldhályog.

A gyermekek megvakulásának okai

Különös gondossággal dokumentált az eredmények alapján a megvakulás okainak ama különbsége, amely az illeszheimi vakok iskolája tanulóinak vizsgálataiból tűnt ki. 1885 és 1914 között az esetek 30%-ánál a vakság oka a szaruhártyagyulladás volt, ezt követte gyakoriság tekintetében az opticus atrophia (szemideg-sorvadás) 15%-kal, buphtalmus (veleszületett zöldhályog) 12%-kal és a cataracta congenita (veleszületett szürkehályog) 12%-kal.

Ezzel szemben 1960-tól 1967-ig a fejlődési rendellenességek állnak az első helyen 29%-kal. A buphtalmus a második helyet foglalta el 23%-kal, az opticus atrophia és az ideghártya-eltérések is meglehetősen gyakran, 19%-ban fordultak elő.

1981-ben a fejlődési rendellenességek száma 39,5%. A megvakulások túlnyomó részét a kóros érburjánzás képezte. Ez a megbetegedés azoknál a koraszülötteknél lép fel, akik inkubátorban nevelkednek; a vakság oka az oxigénszint zavarára (20%-ot meghaladó többlet oxigén) vezethető vissza.

A súlyos szaruhártya-megbetegedések száma ellenben annyira lecsökkent, hogy az százalékokban már egyáltalán nem fejeződik ki. Ez a haladás arra vezethető vissza,

hogy az újszülötteknél a megelőzés következetesen megvalósul: 2%-os ezüstnitrát-oldatot csepegtetnek a szembe, azzal a céllal, hogy a félelmetes szem-trippert megelőzzék. A himlő elleni védőoltás és az antibiotikumok adagolása további eredményeket hozott.

A vakság okai a felnőtteknél

Nagy jelentőséggel bír a felnőtteknél a súlyos látáskárosodás számának és okainak tekintetében az a tény, hogy a várható életkor az elmúlt száz évben lényegében megnőtt: 1870-ben az életkor átlagosan 36 év volt, ma ellenben 70 év fölött van.

Bár a különböző statisztikákban, amelyek e problémával foglalkoznak, az egyes betegségek gyakoriságának adatai különfélék, mégis mindenütt az ún. öregkori megbetegedések állnak kivétel nélkül az első helyen.

Az utóbbi időben kifejezetten bizonyult, hogy a vakok „személyi járadék”-ának odaitéléséből a vakság okainak átfogó statisztikáját megvalósítsák. A westfáliai tartományi szövetség, mint illetékes regionális hatóság lehetővé tette, hogy egy bizonyos áttekintést mégis elérjünk. Mintegy 900 személyi járadékos kérelménél — ez megfelel hozzávetőleg az egy év alatt beérkező kérelmek felének — a személyi adatokat titokban tartva, megteremtették annak a feltételét, hogy e kérelmeket egy vakügyi szakember kiértékelhesse.

A megvakulás fő okaiként megállapították: az ideghártya vérkeringési zavara 25%, retinopathia diabetica 10%, opticus atrophia 10%, az ideghártya megbetegedése magasfokú rövidlátásnál 10%, szürkehályog 10%, zöldhályog 8%, érelzáródások és üvegtest-bevérzések 7%, ideghártya-eltérések 5%.

Az öregkori megbetegedések aránya az ilyenfajta statisztikáknál a vak emberek öregkori megosztlásával

egyenlő: közülük a legtöbb (65,6%) idősebb mint 65 éves.

Azoknak az embereknek a száma, akik életük első felében vakultak meg, viszonylag csekély: mindössze 18,1%. Azoknak a vakoknak a száma, akik az 50. életévüket átlépték, messze túlsúlyban van 81,9%.

Végkövetkeztetések

Az itt idézett statisztikák eredményei a következtetések egész sorát adják: a gyermekkorban megvakultaknál gyakran van szó a látószerv örökletes megbetegedéséről. Számuk a jövőben csak azáltal csökken, ha az érintettek betegségeik sajátosságairól részletesen informálódnak. Speciális tanácsadóhelyek állnak rendelkezésükre, amelyek egyes esetekben a családtervezéshez tanácsot adhatnak.

A koraszülött gyermekeknél, akik inkubátorban nevelkednek, intenzív felügyelet szükséges, hogy a megvakulást megakadályozzuk.

A balesetből adódó megvakulás sokszor elkerülhető, ha autózáskor viseljük a biztonsági övet, veszélyes munkánál feltesszük a védőszemüveget, petárdával és pezsgősüveggel óvatosan bánunk.

A zöldhályogban való megvakulás ugyancsak könnyen megelőzhető, ha az élet második felében a szem belső nyomását szabályszerűen méretjük. Mivel a zöldhályogban való megbetegedések száma 40 év felett észrevehetően megnő, s ebben az időben kezdődnek az öregkori látászavarok is, természetes, hogy a szemorvost ebben a korban felkeressük, aki egyúttal az első olvasószemüveget felírja és a szem nyomását is ellenőrzi.

Mindenfajta látászavarnál azonnal fel kell keresnünk a szemorvost! Ez különösen érvényes a hirtelen fellépő látásromlásra, a ködös vagy fátyolos látásra, a villódzó fények látására, a szem erős kivörösödésére és fájdalmára.

A látássérültek rehabilitációjánál a fő súlyt arra fektették, hogy újra munkába állítsák a látáskárosultakat. A vakok túlnyomó része azonban 50 évnél idősebb, így többé-kevésbé nyugdíjas korú s nem veheti igénybe a rehabilitáció adta lehetőségeket. Ebből az okból a jövőben figyelmet kellene fordítanunk az idős vakok társadalmi rehabilitációjára is.

Bacsik László

Magnósoknak – magnóról

Az utolsó alkalmakkor a magnetofonok mechanikus szerkezetében alkalmazott megoldásokat ismerttettem. Írtam a szalag elindításánál működő szerkezeti elemekről, működésükről. Ezek szerepéről szólva különböző kivitelű és színvonalú — tehát különböző árú és tartósságú — megoldások kerültek szóba. Mint legigényesebben kivitelezett szerkezeteket, a stúdiómagnókban alkalmazottakat is ismerttettem. Az elindítás folyamatában résztvevő elemek helyes működése biztosítja, hogy a szalag mielőbb érje el a főtengely meghatározta sebességet, illetve hogy a szalag az indításkor ne károsodjon.

A főtengely átmérője és fordulatszáma adja a szalagsebességet, mert a gumigörgő ehhez nyomja menet közben. Ezt a tengelyt a motor nem közvetlenül hajtja. A motorok forgása bármennyire is egyenletes, valamennyire ingadozik és ez már nem megengedhető a szigorú előírások miatt. Ezek szigorúságát fülünk kívánja, viszonylag kismértékű sebesség-ingadozást már meghallunk, ezt nevezik „nyávogásnak”. Prózánál, ütemes zenénél nem annyira halljuk, mint kitarított hangoknál. Ha egy zongoradarab utolsó hangjának lecsengését egyenletesnek, jónak halljuk, jó a készülékünk. Ezért a motor rugalmas áttételen keresztül — gumiszíjjal, gumitárcsával — egy nagy tömeget hajt; a lendkereket. Ez, ha eléri fordulatszámát, felpörög, sebességét tömegénél fogva tartja és ki tudja egyenlíteni a fel- és lecsévézés esetleges kisebb rántásait is. A főtengelycsonk ezen lendkerék tengelyének a vége. Nagyon kopásállónak kell lennie és elhajlásra, görbülésre nem lehet hajlamos, mert deformálódva „üt” és ez a sebesség fordulatokénti váltakozását okozza. Előnyös, ha nagyobb átmérőjű, mert

ilyenkor a szalag biztonságosabban, nagyobb felületen érintkezik vele, és veszi át sebességét, valamint ilyenkor jobban ellenáll a deformációnak. Nagyon kényes a kazettás készülékek vékony, gyorsan pörgő főtengelye, ez sokszor károsodik a kazetta elakadása miatt „elnyelt” szalagtömegettől, amely összegyűlve elgörbítheti. A kazettákban igen vékony szalagot alkalmaznak, ami több-kevesebb biztonsággal azért kellően érintkezik a vékony tengellyel is. A nagyobb átmérő ugyanakkora kerületi, tehát szalagsebességhez alacsonyabb fordulatszámot kíván, ehhez speciális, drágább motor kell, tehát ilyen csak drágább készülékben van. Mechanikusan nagy áttételi viszony kialakításával csökkentve a fordulatszámot, a meghajtást tesszük bizonytalanná. A tengely csapágyazása kényes. A golyóscsapágy itt nem elég egyenletes,

csúszócsapágyat kell alkalmazni, aminek nemcsak a forgást kell bírnia, hanem a gumigörgő mindig ugyanolyan irányból ható, oldalirányú nyomása miatt az egyik oldalon fokozott koptató hatást is. Más szerkezeti részeit és elektronikáját tekintve tökéletesen működő japán készüléket kellett minap javíthatatlannak tekinteni, mert ez a csapágya ment tönkre. Az oldalirányú nyomás oválissá koptatta, cserélni kellett volna a lemezbe bepréselt, különleges anyagú és formájú, nálunk beszerezhetetlen elemet. (Túristaúton, egyénileg vásárolt készülék!) A szerkezet ezen részének primitív kialakítása a cserét olyan bonyolulttá és drágává tette, hogy a tulajdonosnak nem érte meg. A csapágyak anyaga porózus rézötvözet, amelybe olajat itattak légritka térben.

Ha a magnó csak fekvő helyzetben üzemeltethető, a csapágy is ennek megfelelően kialakított, tehát az ilyen készüléket e miatt se használjuk másként. A lendtömeget meghajtó motorokról és a sebességváltás módjáról szól majd következő ismertetőm.

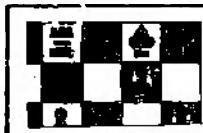
Felhívás

A vak eszperantisták kongresszusát előkészítő bizottság eszperantó nyelvtanfolyamot szervez kezdők részére.

A tanfolyam résztvevői a Baghy Gyula féle eszperantó nyelvkönyvet használják, amely szövetségünk budapesti és Pest megyei szervezetének irodájában kapható.

A tanfolyamra Kis Mátyásnál lehet jelentkezni (munkanapokon a 201-830-as telefonon). Kis Mátyás az érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szolgál.

DR. BODOR ÜDÖN

Dosek Lajosné

Beszámoló a bolgár—magyar atlétikai és rollball versenyről

A múlt évi budapesti magyar—bolgár sporttalálkozó visszavágójára 1983. szeptember 24—28. között Várnában került sor. 26 fős sportdelegációnk szeptember 24-én az esti órákban érkezett a várnai repülőtérre, ahol a formaságok gyors elintézése után vendéglátóink szeretettel üdvözölték csapatunkat. Autóbuszal szálláshelyünkre, a Sportszállóba mentünk, mely jó néhány sportolónknak ismerős hely volt, mivel egy korábbi esemény kapcsán ugyanitt volt szálláshelyünk. Az étteremben friss vacsora várt ránk; a versenyzők gyorsan elfoglalták szobáikat, pihenőre tértek. Az edzők és a csapatvezetők a technikai megbeszélésre siettek.

Vendéglátóink, élükön Karafeszov elvtárssal, a Bolgár Vakok Szövetségének alelnökével, kintartózkodásunk ideje alatt nagy barátsággal és figyelmességgel vettek körül bennünket; mind az atlétikai verseny, mind a rollball verseny technikai feltételeit a legnagyobb alaposággal készítették elő.

Atlétáink 25-én reggel autóbuszal utaztak a Gagarin Stadionba, a bolgár versenyzőkkel együtt és 9 óra-

kor Karafeszov elvtárs megnyitó beszéde és a két ország Himnuszának elhangzása után az „A” csoportos lányok 60 m-es futásával megkezdődött a verseny.

Rév Miklósné 9,9 mp-cel győzött, az újonc Bölkény Ági élete első nemzetközi versenyén, — túltéve magát a kezdeti bizonytalanságokon — 10,3-at futott, s mivel ezt érte el Ketty Zvetkova is, megosztottak a 3. helyért járó pontokon. (Az első

hely 4, a második 3, a harmadik 2, a negyedik 1 pontot ért a csapatverseny értékelésénél). Ezzel elindult a hajszja a pontokért (5,5:4,5).

Ugyanakkor a férfi „A” csapat súlylökéssel kezdte a versenyt. Tóth Péter 10,75 m-rel győzött, Hegedüs Béla 10,05 m-es dobásával 2. lett (7:3). A „B” csoportban a férfi távolugrásban Oláh József 5,89 m-rel győzött, Csák József 4. lett (5:5). A „B” csoportos nőknél Tóth Istvánné 115 cm magasságot ugrott át és győzött, Németh Lászlóné osztozott a 3—4. hely pontjain. (5,5:4,5).

Az „A” csoportos fiúk 100 m-es futása következett, Németh László első, Galambos József második he-

Csoportkép a két atlétikai csapatról

lye újra 7:3 pontfölényt hozott. A „B” csoport súlylökésénél veszítettünk pontot, mert Georgi Senelarov 12,59 m-es kiváló dobását Czuth Gábor megközelíteni sem tudta, így második lett, Oláh József negyedik lett. (4:6).

Az „A” csoportos nőknél Rév Miklósné és Nemes Györgyné 2—3. helyen végzett. (5:5). A „B” csoportban hiába győzött Tóth Istvánné, mert Pintér Mária az egyik bolgár lányt sem tudta megelőzni. (5:5). 400 m-es futásban győzött Németh Lászlóné, Pintér Mária negyedikként érkezett a célba. (5:5). Csák József is biztosan győzött nagy hajrát ki-

vágva, 56.9 mp-cet futott, Sőregi Sándor 65 mp-cel negyedik lett (5:5). A magasugrást Oláh József megnyerte, 165 cm-t átugorva, utána rekordot akart javítani. 170-re tétette a léceket, de leverte. Itthon az évadzáró háziversenyen sikerült neki átvennie. Csak József 155 cm-rel a 4. helyen fejezte be a versenyt. (5:5). Ugyanígyen fej-fej melletti versenyt eredményezett a hármasugrás is. Oláh József 12,25-tel győzött. Csak József fájós lábbal 10,82-re volt képes. Ekkor nyertek a lányok kislabdahajításban. Nemes Györgyné 34,31 m-es dobásával megközelítette az eddigi csúcst, Rév Miklósné 2. lett. (7:3). Utána Czuth Gábor nyerte a férfi gerelyhajítást, Sőregi Sándor 3. lett (6:4).

Másnap reggel szitáló esőre ébredtünk, de a verseny kezdetére kiderült az ég. Persze, a tartán pályát még eléggé sokáig sepergették és törülték, hogy ne álljanak rajta a poszolyák.

Oláh József is segédkezett, mivel 100 m-es futással kezdődtek a versenyek. Meg is nyerték Csák Józsi-val együtt, összesen 7 pontot szereztek. A lányoknak kevésbé sikerült.

Oláh József a magasugróléc felett

Tóth Lászlóné 2. Németh Lászlóné 4. lett. (4:6). Bezzeg Rév Miklósné és Nemes Györgyné nem hagyta magát, még Bölkény Ági is nagyobbakat ugrott a bolgár lányoknál. Hegedűs Béla szakosztályvezető állandóan számolt, izgult, biztatta a csapatot: „Szerezzetek pontot, győzünk kell a csapatversenyben”.

Diszkoszvetésben sikerült is Németh Lacival 7 pontot szerezniük. Bezzeg elszontyolódtak, mikor a távolugrásnál Németh Laci belépett és csak egy biztonsági ugrása sikerült, így 4. lett. Galambos József meg előbből ugrott, ezért 20 cm-t leadva 2. lett.

Ugyanakkor folyt a lányok „B” csoportjának kislabdahajítása, ahol kettő kettős bolgár győzelem született. Folytatódott a diszkoszvetés, Georgi Semelator (B) remek stílussal, 34,36 m-rel nyerte a versenyt, amit itthon megközelítenek néha a fiúk, de kint jóval kevesebbet dobta. Az „A” csoportban Hegedűs Béla és Németh László kettős győzelmet aratott, a lányok „A” és „B” csapata fölényesen nyert, Pintér Mária, Nemes Györgyné 1., Tóth Lászlóné, Rév Miklósné 2. lett. Teljesen felszaradt a pálya, mikor Tóthné és Némethné távolugrására került sor, csak néhány cm-rel maradtak el az első helytől. 25 versenyszámból hetet nyertek a hazaiak, tizennyolcat mi. A csapatversenyt minden kategóriában megnyertük: „A” nők 31,5—18,5, „B” nők 36,5:34,5, „A” férfiak 31:19, „B” férfiak 42:33. Összesítve: 141:110 a magyar csapat javára.

Mint ahogy az eredményekből is látszik, a „B” csapatok szorosabb versenyt vívtak. A rendszeres edzések hatása az „A” csapatoknál szembelelőbb, mivel a bolgárok csak alkalmanként tudják összehívni versenyzőiket, míg a gyengénlátók bármely sporttelepen feltűnés nélkül gyakorolhatnak, addig a vakoknak ma még nincs meg erre a lehetőségük.

A sikeres helytállás a csapat tagjainak rendkívül jó hangulatot eredményezett. Remélhető, hogy a sikerélmény további jó munkára ad ösz-

tönzést. A jövő év nagy feladata a Bulgáriában (valószínűleg Várnában) megrendezésre kerülő Európai Játékokra való felkészülés.

Az atlétikai versennyel egyidőben zajlottak a rollball mérkőzések a Sportszálló közvetlen szomszédságában levő tornacsarnokban. Válogatottunkkal szemben a bolgárok „A” és „B” válogatottat állítottak ki. Oda-vissza alapon történt a verseny lebonyolítása, vagyis mind a három csapat kétszer játszott egymással. Annyit már jóval a verseny előtt megtudtunk, hogy bolgár barátaink a „Budapest Kupán” elszenvedett vereségükért szeretnének visszavágni. Ennek megfelelően jól fel is készítették a két csapatot. De minket is kötelez a hírnév! Tálosi Ferenc kiváló edző irányításával csapatunk tagjai is alaposan felkészültek a presztizs mérkőzésre. Hogy kinek sikerült jobban a felkészülés és melyik csapat a jobb, azt lássuk a versenyeredményekből:

Magyar vál.—		
Bolgár „A”	8:6	(2:0)
Magyar vál.—		
Bolgár „B”	14:5	(2:0)
Bolgár „A” —		
Bolgár „B”	10:4	(2:0)
Bolgár „B” —		
Bolgár „A”	8:7	(2:0)
Magyar vál.—		
Bolgár „B”	17:6	(2:0)
Magyar vál.—		
Bolgár „A”	5:4	(2:0)
1. Magyar vál.	8 p.	(44:21)
2. Bolgár „A” vál.	2 p.	(27:25)
3. Bolgár „B” vál.	2 p.	(23:48)

A torna után elismerő szavakkal gratulált Karafeszov elvtárs csapatunk tagjainak a kiváló teljesítményekért. A bolgár szakemberek véleménye szerint a magyar válogatott minden tagja klasszis e sportágban.

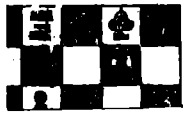
A csapat tagjai:

Dinya Imre, Gubuznai Imre, Szabó András védők;

Kelemen József, Molnár Ferenc dobók;

Borbély Lajos, Szilasi Ferenc tartalékok.

(Folytatás a 18. oldalon.)

(Folytatás a 17. oldalról.)

Vasárnap este nagyon jó hangulatú közös vacsorán vettünk részt a bolgár vezetőkkel és sportolókkal együtt.

Hétfőn délelőtt látogatást tettünk a vakokat foglalkoztató várnai üzemben, ahol az igazgató tájékoztatója után, az egyes munkafolyama-

tokat ismertették velünk. Délután, városnézés keretében, a mindnyájunkban szép emléket hagyó Várna városával ismerkedtünk.

Másnap, kedden szintén repülővel tért vissza a csapat Budapestre. Kedves vendéglátóinktól a várnai repülőtéren az 1983. évi vizontlátás eredményében búcsúztunk.

litikus vásárolta meg Boncza Bertától. Goga az épületben található Ady emlékeket híven megőrizte. A kastély ma Goga Emlékmúzeum, amelyben Ady-emlékszoba is van. Csúcsa után a Sebes-Körös völgye lassan medencévé szélesedik, ezt a vidéket nevezik Kalotaszegi-medencének is. A Sebes-Körös és a Kalotafolyó által bezárt Kalotaszeg területén 34 település van. Ez a vidék nemcsak földrajzi, hanem néprajzi egység is. Híres a vidék fafaragása, de nevezetességét elsősorban népviseletének köszönheti. Csodálatosan szépek a kalotaszegi varrottasok, párnahuzatok, asztal- és ágyterítők is. A Kalotaszegi-medence legfontosabb településén, Bánffyahunyadon megszakítottuk útunkat. A 8000 lakosú város híres református templomát néztük meg. A XVI. században épített műemlék templomról és a városról nagyon sokat megtudtunk a barátságos református lelkesítőtől. A templom belsejét csodálatosan szép festett fakazettás mennyezet, a bútorokat és használati tárgyakat sok-sok kalotaszegi terítő díszíti. Bánffyahunyadról tovább utaztunk, Szászfenes község után már feltűntek Kolozsvár tornyai.

Az esti órákban megérkeztünk Kolozsvárra. A hosszú utazás fáradalmait a kényelmes Napoca Szállodában pihentük ki. A második napon reggeli után városnézés következett. Kolozsvár a Kis-Szamos két partján épült, Kolozs megye székhelye. A szép fekvésű település Románia második legnagyobb városa, lakóinak száma a külvárosokkal együtt 320 000. A város az ország egyik legfontosabb ipari és kereskedelmi központja. Kolozsvár nagy múltú iskolaváros, 7 főiskolája, illetve egyeteme van, köztük a legnagyobb a Babes-Bolyai Tudományegyetem. A városban több színház, opera, hangversenyterem és múzeum működik. Kolozsvár ősi idők óta lakott hely, a rómaiak korában Napoca néven a vidék központja volt. A város jelentős szerepet töltött be a magyar történelemben az Erdélyi Fejedelemség idején és az elmúlt századok-

LAK ISTVÁN:

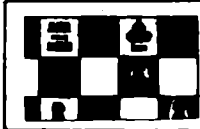
Nagyváradtól Durauig

A Vakok és Gyengénlátók Wesseleányi Sportkörének turista szakosztálya 1982. augusztus 26—31. között külföldi kirándulást szervezett. A hatnapos utazás során Románia erdélyi területeivel és a moldvai rész nyugati tájaival ismerkedtünk meg.

Induláskor dr. Sziky Lászlóné idegenvezetőnk, a népszerű, kedves Joli néni üdvözölte az autóbusz vezetőjét, Kiss Isvánt, és a kirándulás résztvevőit, akik között turisták, szövetségünk központjából néhányan, valamint vidéki utasok is voltak. Az Alföld síkságán vezető utunkat kétszer szakítottuk meg. Először Szolnokon volt rövid pihenő, majd Berettyóújfaluban, hazánk egyik legfiatalabb városában álltunk meg. Ártánd község után haladtunk át hazánk határára, onnan már Románia területén hamarosan Nagyváradra érkeztünk. A városban a Dácia Szálló előtt egy kis időre megálltunk. Ott csatlakozott hozzánk romániai idegenvezetőnk, Lázár István kolozsvári tanár, aki nagy szaktudásával, mindenre kiterjedő figyelmével utunk során mindig segítségünkre volt. Amerre csak jártunk, felhívta figyelmünket a látnivalókra, s csodálatos tájakra és településekre, igyekezett hazája minden szépségét megmutatni. A két idegenvezető kezdettől fogva nagyon jól megértette egymást, együttműködésük sokat jelentett kirándulásunk sikerében. Városnéző utazás során ismerkedtünk Nagyváradal. A 180 000 lakosú város Bihar megye székhelye. A település a XI. században létesített vár körül alakult

ki. A várat és a püspökséget a mi Szent László királyunk létesítette. Nagyváradnak jelentős szerepe volt a történelem folyamán. A településen a felszabadulás után sok új gyár, üzem épült. A város ma Románia egyik jelentős ipari központja. Nagyvárad a Sebes-Körös két partján települt. Legszebb műemlékei: a székesegyház, a Kanonok-sor és a püspöki palota. Az utóbbiban 1971-ben nyílt meg a Körösvidéki Múzeum, amelyben történelmi, képzőművészeti, néprajzi és természettudományi kiállítás látható. A székesegyház előtti téren áll I. László király impozáns ércszobra. A régi ötszögletű vár öt bástyája még ma is jó állapotban van. A vár területén volt az egykori ősi székesegyház, oda temették el annak idején I. Lászlót, majd Zsigmond királyt is. Nagyváradról szép, napos időben utaztunk a Királyhágó felé. Utunk Élesd városkán vezetett keresztül, amelynek központjában emlékmű őrzi az 1904-es parasztmozgalom során meggyilkolt földművesek emlékét. Élesd után a Sebes-Körös völgye egyre szűkebb lett, és a táj fokozatosan emelkedett. Majd utunk szerpentinre vezetett a Bihar megyét Kolozs megyétől elválasztó Királyhágó hegynyeregére. A hágó tetejéről szerpentinén mentünk lefelé, majd később Csucsra községen utaztunk át. Ebben a községben van a hajdani Boncza kastély, ahol Ady Endre is sokat időzött Boncza Bertával kötött házassága után. A kastélyt Ady halála után Octavian Goga román költő és po-

(Folytatás a 19. oldalon.)

(Folytatás a 18. oldalról.)

ban is. A régi településnek igen sok, szép műemléképülete van. Mi először a Szent Mihály plébánia-templomba mentünk. A XIV. században épült templomban nagyon szép faragott szőszék látható. Több erdélyi fejedelmet is választottak ebben a templomban. A templom mellett áll Mátyás király bronzból készült lovas szobra, Fadrusz János alkotása. Mátyás király kolozsvári szülőházában ma képzőművészeti főiskola működik. Majd a zsinagógát kerestük fel, ahol sokat megtudtunk a zsidóság történetéről és vallási szokásairól. Ezután a Farkas utcai református templomba mentünk. A XV. században épült híres templomot a református lelkész mutatta be. A templomban 120 nemesi címer látható. A címerek egykori tulajdonosai közül többet is ebben a templomban temettek el. A templom bejárta előtt áll a Kolozsvári testvérek Márton és György híres alkotásának, a Szent György lovas szobrának másolata, az eredeti szobor Prágában van. Kolozsvár sok műemléke közül idő hiányában csak néhányat tudtunk megnézni. Nagyon szeretünk volna ellátogatni a város házsongárdi temetőjébe, amely a Felek-hegy lábánál levő dombokon terül el, és Európa egyik legszebb fekvésű temetője. A látogató sok neves ember sírját keresheti fel, ebben a temetőben nyugszik többek között Apáczai Csere János, Szenczi Molnár Albert, Jósika Miklós, Brassai Sámuel, Kriza János, Dsida Jenő stb. Városnézés után déli irányban indultunk tovább, felkapaszkodtunk a Felek-hegyre, melynek tetejéről szép kilátás nyílt Kolozsvárra és környékére. Később az Aranyos-folyó partján épült Tordára érkeztünk. A 80 000 lakosú város fontos ipari centrum. Műemlékei közül legjelentősebb a **Fejedelmek Háza**, amelyben az országgyűlésekre érkező fejedelmek szálltak meg. Útvonalunk később elhagyta az Aranyos-folyót, rövidesen Maros megye területére és a Maros-folyó völgyébe értünk. Majd Marosludas városon, azután Radnót községen keresztül

haladtunk és megérkeztünk Marosvásárhelyre. Néhány órát töltöttünk ebben a 120 000 lakosú városban. Séta közben ismerkedtünk Maros megye székhelyének nevezetességeivel. Marosvásárhelynek a középkorban Székelyvásárhely volt a neve, mai nevét a XVII. század elején kapta. A város az erdélyi magyarság egyik központja. Fontos ipari, kereskedelmi és közlekedési centrum, légi közlekedése is van. A település központjában, a Rózsák terén található a legtöbb intézmény. A városban sok szép műemléképület van, templomok, paloták és lakóházak. A település régi híres iskolája a volt Református Kollégium, ma Bólyai Liceum. Marosvásárhelyen élt és dolgozott Bólyai Farkas, itt kezdte pályáját fia, János is, mindketten kiváló matematikusok voltak, a nevükről elnevezett téren látható a szobrunk is. Ezen a téren áll a Teleki Könyvtár épülete, amely Teleki Sámuelnek, Erdély kancellárjának (1739—1822) volt a palotája. Teleki Sámuel csaknem 50 000 kötet könyvet gyűjtött össze. Megalapította híres könyvtárát, a Teleki-tékat, amelyben sok értékes könyvritkaságot, ősnymtatványt helyeztek el. A Teleki palotában a régi könyvtár mellett van a Bólyai Emlékmúzeum is, ahol a két nagy matematikus munkaeszközei, használati tárgyai és művei láthatók. Marosvásárhelyen, az egykori Postaréten végezték ki a székely vértanúkat (Gálfi Mihály, Horváth Károly és Török János).

A hajdani réten épült fel a város November 7. lakótelepe, ahol a kivégzés helyén a vértanúk emlékét emlékoszlop őrzi. A délutáni órákban gyönyörű napsütéses időben indultunk tovább. Útközben érintettük Szászrégen, majd Maroshévíz városokat. Az utóbbi település kedvelt fürdőhely, melyet gyönyörű fenyvesek öveznek. Csodálatosan szép erdők között kanyargott utunk tovább, alkonyodott már, amikor Borszékre érkeztünk. Borszék ös-fenyvesekkel körülvett, 4000 lakosú település, Románia legmagasabban fekvő üdülő- és fürdővárosa. A vá-

rosban és környékén sok szénsavas tartalmú forrásvíz fakad. Ezek a szénsavas vizek kiváló gyógyhatást fejtenek ki, és mint kellemes üdítő italok is igen keresettek. Mi is megkóstoltuk a finom italú forrásvizet, amelyet székelyek borvíznek neveznek. A kitűnő forrásvizet nagy mennyiségben palackozzák és igen sok helyre szállítják. Kis pihenő után tovább utaztunk a Keleti Kárpátokban levő Tölgyesi-szoroson át, a késő esti órákban érkeztünk meg Durauba.

Az üdülőfalu 3 szállodája közül mi a Hotel Durau kényelmes, szépen berendezett szobáiban laktunk. A szálló éttermében a bőséges és finom ételeket udvariasan és figyelmesen szolgálták fel. A harmadik napon Piatra-Neamtba utaztunk. Utunk a Békás-tó mentén vezetett. Ezt a tavat a Békás-folyó vízének felduzzasztásával hozták létre. A mesterségesen kialakított tó az 1900 m magas Csalhó-hegység tövében, Románia egyik legfestőibb vidékén terül el. A tó hossza 40 km, mélysége a 90 métert is eléri. Az út, amelyen mentünk, áthaladt a tavat elzáró Békás városon, majd megérkeztünk Moldva egyik ősi városába, a 80 000 lakosú Piatra-Neamtba. A Keleti-Kárpátok külső oldalán fekvő város történelmi és műemlékekben egyaránt gazdag hely. A negyedik napon először a Ceahlauban levő kolostor-templomot kerestük fel. A templom freskóit Tonitza, a kiváló román impresszionista festőművész készítette 1936-ban. Ceahleau faluhoz tartozik Durau is.

Ezen a napon egy hajókirándulás is volt a Békás-tavon, ahonnan csodálatosan szép panoráma tárult elénk. Az ötödik napon, kora reggel elindultunk vissza Erdély felé a kedves durau üdülőhelyről. Békás város után nemsokára elértük a Békás-szorost. Ott már szorosban a Békás-patak mellett vezetett az út. A folyószerű szoros alján csak a patak és az út fér el. A szorosban egy szakaszt gyalog tettünk meg, hogy érezzük e csodálatos természeti építményt. Közvetlenül az út mel-

(Folytatás a 20. oldalon.)

Megnyitotta kapuit Budapesten a gyengénlátók új intézete

A gyengénlátók speciális oktatása viszonylag rövid múltra tekinthet vissza hazánkban. Az 1928/29-es tanévben nyílt meg először külön osztály gyengénlátó tanulók számára a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonában, s működött ott egészen 1944-ig. Hosszabb szünet után az első nevelőotthonos iskola 1956-ban kezdte meg működését Csepelen, majd onnan 1967-ben Zuglóba költözött. A Szőnyi úti épületben csak 4 osztály elhelyezésére nyílt lehetőség, ezért a felső tagozatosok részére a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonában gyengénlátó tagozat létesült.

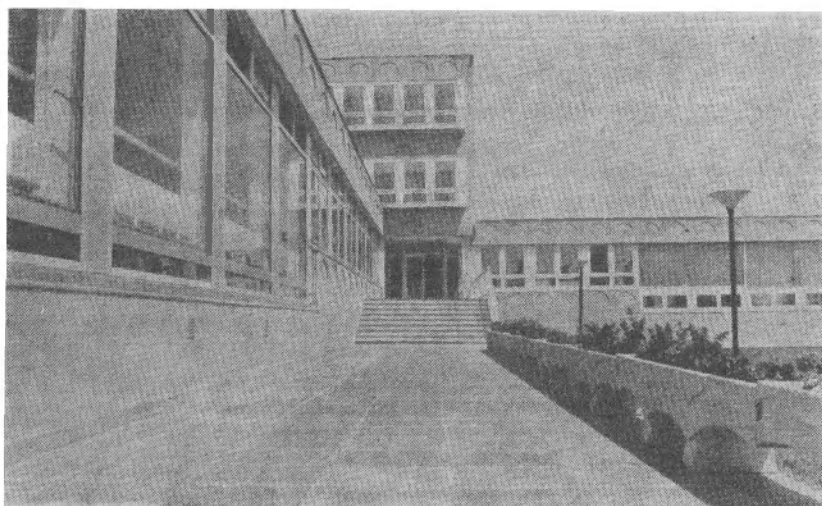
Jelentős évforduló a gyengénlátók oktatásának történetében 1972. Ekkor kezdte meg működését ugyanis Debrecenben egy 150 gyermek oktatását és nevelőotthoni elhelyezését lehetővé tevő, korszerű, új iskola. Ezt követően is azonban egyre sürgetőbbé vált Budapesten is egy nagy befogadóképességű intézet lé-

tesítése az egyre növekvő beiskolázási igények kielégítésére. S az új intézet — hosszú tervezési és kivitelezési idő után — 1982-re, minisztériumi beruházásból elkészült.

A Gyengénlátók Általános Iskolájának és Nevelőotthonának új épü-

lete a XIV. kerületben, a Miskolci u. 77. sz. alatt található (Miskolci u. és a Csömöri út sarok). Az iskola 150 gyermek oktatására készült, a nevelőotthoni férőhelyek száma 120. Mielőtt az iskola tanulóiról, s az intézetben folyó tartalmi munkáról szólnék, ismerkedjünk meg egy kicsit részletesebben magával az épülettel!

(Folytatás a 21. oldalon.)

(Folytatás a 19. oldalról)

lett függőlegesen merednek az égbolt felé a 300 m magas sziklafalak. A szédítően magas falak között csak a rohanó patak robaja hallatszott. Amikor a felejthetetlenül szép szoroson át a Gyilkos-tóhoz érkeztünk, akkor már az erdélyi Hargita megyében jártunk. A tó vize vasoxidot tartalmaz, amely elpusztítja az élőlényeket. Rövid időre megálltunk ennél a múlt században képződött szép fekvésű hegyi tónál. Majd Gyergyószentmiklós volt következő állomásunk, ahol néhány órát töltöttünk. A hangulatos, kedves város a Gyergyói-medence központja. A településen igen értékés műemléktemplom van. A város a magyarság egyik centruma. Gyergyószentmiklósról Parajdon keresztül a fazekaságáról híres Korondra érkeztünk. A községben az egyik háznál meg-

néztünk egy fazekasműhelyt, ahol a mestert korongozás közben láttuk, amint készítette az edényeket. Annál a háznál megnéztük a nagyon szépen faragott székelykaput is. A remek fazekas munkákból ki-ki ajándéktárgyakat vásárolt. Ezután még Szlovátán tartottunk egy kis pihenőt. A település Erdély egyik leghíresebb fürdővárosa. Az esti órákban Kolozsvárra érkeztünk, ahol ismét a Napoka Szállóban pihentük ki a napi utazás fáradalmait.

A hatodik nap reggelén búcsút vettünk Kolozsvártól. Útközben még megálltunk az egyik kalotaszegi faluban, Nagykapuson, ahol a szép kézimunkákból többen is vásároltak ajándékot. A déli órákban érkeztünk Nagyváradra. Ott elmentünk az Ady Endre Emlékmúzeumba. A múzeumot abban a kávéházban rendezték be, ahol Ady és társai egykor sokat

időztek. A tárlókban Ady életútját bemutató iratok és fotók láthatók. A múzeumban van nagy költőnk íróasztala, és annak a háznak a makettje, ahol valamikor lakott. Ady emléket őrző szobor is látható. Kiállították költőnk román nyelvre lefordított műveit is. Ady első román fordítója Octavian Goga volt. Nagy élményt jelentett számunkra ez a múzeumlátogatás. Nagyváradról elindultunk hazafelé.

Egy élményekben rendkívül gazdag, nagyon jól sikerült hatnapos kirándulásról az esti órákban érkeztünk meg Budapestre. Ezúton is köszönetünket fejezzük ki a szállodáknak a szívélyes vendéglátásért, a kitűnő ellátásért, idegenvezetőinknek az állandó segítségért, és a gépkocsi vezetőjének a biztonságos, figyelmes vezetésért.

(Folytatás a 20. oldalról.)

A kereszt alaprajzú épületnek négy szárnya van.

Az iskolai épületszárny földszintjén helyezkednek el az irodák, a tanári szoba, a tágas orvosi (gyermekorvosi és szemorvosi) rendelők és a betegszobák. Az első és második emeleten a tantermek találhatóak, számszerint 12. Az 50 m²-es tantermek egy része függönnyel leválasztható egyéni foglalkozásokra, illetve szabadidős programok számára. Az osztálytermeken kívül több szaktanterem is szolgálja az oktatást. Ezek a rajz-, ének-zene- és gépirásterem, valamint a kémia-biológia-fizikai (előkészítővel és szertárral ellátott) előadóterem.

A nevelőotthoni szárny földszintjén van a konyha és az ebédlő. Az ebédlőben a gyerekek két turnusban étkeznek. Ezen épületszárny első és második emeletén található a hálószobák. Összesen 30 négyágyas hálószoba van. A nevelőotthoni foglalkozások számára két klubszoba, két csoportszoba, valamint az úttörőszoba áll rendelkezésre.

Az épület további két szárnya földszintes. Az egyikben a tágas tornaterem, a hozzá csatlakozó szertárral, öltözőkkel, s a technika tanítását szolgáló *tanműhely* található, míg a másikban egy 6×12 m-es (85—100 cm vízmélységű) *tanuszoda*.

Az egyes épületszárnyak közepén aulákban találkoznak. Nagyobb rendezvények (iskolai ünnepélyek stb.) megtartására a második emeleti aula alkalmas, mely szükség esetén — mozgatható válaszfalakkal — kisebb termekre is osztható.

A tágas udvar egy részén sportpályák készültek. A játszóudvaron homokozó, hinta, mászóakák, padok, pingpongasztal található.

Az épület vázlatos bemutatása után az *iskola tanulóiról* szeretnék szólni. Az 1982/83-as tanévre 150 gyermeket vettünk fel az új intézetbe. Csupán utalok most arra, hogy a gyengénlátók iskolájába olyan gyermekek nyerhetnek felvételt, akiknek szemüveggel korrigált látásélessége a teljes látás egytizede

és egyharmada között mozog (Visus = 0.1—0.33).

A felvett 150 gyermek közül 67 a Szőnyi úti régi iskola tanulója volt, 31-en jöttek a vakok iskolájának — ott megszűnt — gyengénlátó tagozatából, 52 gyermek újonnan nyert felvételt a látássérültek felvételi és tanácsadó bizottságának valamint iskolánk utazó tanárainak közreműködésével. A tanulók intézetünkbe való beutalását fenntartó szervünk, a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztályának Nevelőotthoni és Kollégiumi Osztálya végezte.

Az újonnan felvett 52 tanuló közül több mint harminc első osztályos, a többiek általános iskolákból kerültek különböző osztályfokokba felvételre.

Tanulócsoportjaink száma 12. Ebből 11 általános iskolai osztály (párhuzamos csoport van az 1., 2. és 5. osztályszinten). Egy tanulócsoport (1/c. osztály) a gyengénlátó, enyhe fokban értelmi fogyatékos (debilis) tanulók számára létesült.

A 150 tanulóból 120 a nevelőotthonban lakik. Túlnyomó többségük dunántúli. A 30 bejáró tanuló Budapesten lakik.

Az intézet *pedagógusainak* száma 45, közülük 12 nevelőtanár, 9 pedig gyermekfelügyelő.

Az új intézet bemutatása alkalmas ad arra is, hogy a benne folyó *tar-*

talmi munkáról szóljak. Mint ismeretes, az általános iskolákban 1978-ban új tantervet vezettek be. Ugyan- ebben az évben került bevezetésre az általános iskola kiegészítőjeként a *gyengénlátók általános iskolájának nevelési és oktatási terve* is. E dokumentum leszögezi, hogy a gyengénlátók általános iskolájában folyó nevelés-oktatás célja azonos az általános iskolaival. E cél megvalósítása érdekében azonban az általános iskola feladatainak megvalósításával együtt *speciális feladatokat* (a meglevő látás védelme, funkciójának fejlesztése, a mozgáskészség fejlesztése, a kompenzációs készség kialakítása stb.) is meg kell oldani.

A gyengénlátó növendékek kisebb módosításokkal — speciális eszközök és módszerek segítségével — az általános iskolai tananyagot sajátítják el. Lényegesebb *különbség*, hogy az írás és olvasás terén több időt, intenzívebb gyakorlást igénylő funkciók és képességek megfelelő szintre való fejlesztése érdekében az 1—2. osztályokban a tanulók magasabb óraszámban sajátítják el a magyar nyelv és irodalom tudnivalóit; a felső tagozatban megtanulnak gépírni, különféle hátrányaik, nehézségeik leküzdését segíti az ún. korrekciós órákon folyó munka. A test-

(Folytatás a 22. oldalon.)

(Folytatás a 21. oldalról.)

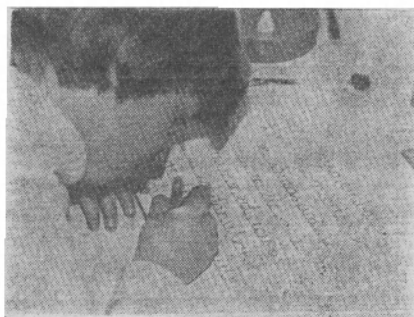
nevelés tárgyban belül a tanulók szemészeti állapotának megfelelően kialakított csoportok számára a törzsanyag speciális gyakorlatokat is tartalmaz. s a kiegészítő anyag keretében az úszás első helyet kap.

Az iskolának speciális munkafeltételeket kell biztosítania a tanulók számára. Ennek fontos eleme a jó megvilágítás. Az osztályokban a fényerő kb. 700 lux (1 lux = 1 gyertya fényerőssége 1 m² nagyságú területen). Az általános megvilágítást helyi megvilágítással ajánlatos kombinálni. Ezért az új intézet valamennyi osztálytermébe 6–8 padlókonnectort helyeztek el az építők.

A gyakori közelnézés okozta tartási rendellenességek kialakulásának megelőzésére, a tanulók egyéni személyes, állítható írólapú tanulóasztalt használnak. A könyvtartó léccel is ellátott írólap több fokozatban emelhető: az íráshoz enyhébb, az olvasáshoz erősebb emelés szükséges.

Az osztálytermek berendezéséhez tartoznak — többek között — a magnetofon, a rádió, s a különféle ve-

létve helyben készített szövegeket, ábrákat, rajzokat stb. vetítőlappal megjelentetni. Sokoldalú, korszerű eszköz a svéd gyártmányú olvasótelevíziós készülék, mely szövegek, ábrák, apróbb tárgyak nagyítására egyaránt alkalmas. A megfelelő szemléltetés érdekében kontúrozott, élénk színekkel készült nagyméretű, de nem túl aprólékos képek, ábrák használatosak. Ezeket — részben az általános iskolában alkalmazottak átalakításával — többnyire maguk a pedagógusok készítik. A növények sárga alapon zöld vonalazású, speciális füzetekbe írnak, az íráshoz

széles nyomvastagságú íróeszközöket használnak. Az 1. osztályosok számára már speciális írás, illetve környezetismeret munkafüzet is készült.

A gyermekek munkáját különféle optikai eszközök használata teszi könnyebbé: szemüveg, kézi-, vonalzó-, állványos nagyító, távcsőszemüveg stb. A legmegfelelőbb optikai segédeszközök kiválasztása, rendeltetészerű használatának megtanítása az iskolai szemorvos és a pedagógusok jó együttműködésével valósul meg.

Az intézet igyekszik igazi otthonnyújtani a növendékeknek. A nevelőotthoni élet számára az új épület sok új lehetőséget biztosít. Nagy lendülettel indult meg a szakköri munka. Megalakult és működik az úttörő-otthon tanács, az intézet tanulóinak önkormányzati szerve. A szombaton és vasárnap az intézetben maradó gyermekek számára igen változatos programokat terveznek a nevelőtanárok. Mindezekről részletesen szólni, túllépne e tájékoztató

adta kereteken. Intézetünk életéről azonban a jövőben szívesen adunk időről időre hírt e lap hasábjain.

Nem feledkezhetünk meg arról, hogy a tanköteles korú gyengénlátó gyermekeknek csupán egy része kerülhet továbbra is csak speciális iskolába, jelentős százalékuk az általános iskolákban tanul. Nemzetközi adatok és hazai felmérések által is bizonyított, hogy a tankötelesek legalább egy ezreléke gyengénlátó. Ez jelenleg kb. 1300 gyengénlátót jelent. Közülük 300-an tanulnak Budapesten és Debrecenben a gyengénlátók iskolájában.

Ezért is nagy jelentőségű, hogy Budapesten 1978 óta (1981 óta Debrecenben is) az általános iskolákban tanuló, illetve az óvodákban nevelkedő gyengénlátó tanulókat és pedagógusaik munkáját a gyengénlátók iskoláinak ún. *utazó tanárai* segítik. Feladatuk a gyengénlátók felkutatása, gyermekszemészeti szakrendelőkhöz való kivizsgálásra történő irányítása, fejlődésük folyamatos figyelemmel kísérése. Tanácsadás a pedagógusoknak az ültetésre, szemléltetésre, eszközhasználatra vonatkozóan, a tanulók speciális segédeszközökkel való ellátása, végül

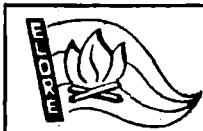

az arra rászoruló gyermekek korrekciós foglalkozásokban való részvételének előmozdítása. A korrekciós foglalkozások a látásos megfigyelőképesség, a vizuális emlékezet, a kompenzációs készség fejlesztésére, a meglévő látás minél jobb felhasználására, a finommozgások fejlesztésére stb. terjednek ki.

Kovács Csongor
igazgató

títoberendezések. Ez utóbbiak közül különösen jól alkalmazható az írásvetítő, amellyel nagy fényerővel a kívánt nagyságban lehet előre, il-

Az Aggteleki cseppkőbarlangban

A Vakok Általános Iskolájában is bevezették az ötnapos oktatást, így a szokásos osztálykirándulást, 1982. szeptember 25-re, szabad szombatra szerveztük.

A csoportok többsége a közeli hegyekben turázott, de autóbusszal már távolabbi helyekre is eljuthattunk. A IV. a, a VII. a, és a VIII. osztály Aggtelekre kirándult. Nyolc kísérő tanár és több szülő csatlakozott hozzánk. Az indulás reggel hét óra húsz perckor volt, az autóbusz az intézet előtt várakozott. A végcélig négy órás utat kellett megtenni, de vidámságban és nótaszóban nem volt hiány. A barlang megtekintése délben kezdődött. Az óriási méretű, sziklába vésett kapu mögött hosszú, sötét folyosók húzódnak. Az egykori fáklyák helyett most lámpák világították meg a cseppköveket. Egy kedves idegenvezető kísért minket a teremről teremre. Első állomásunk az úgynevezett csontvásterem volt, amely a benne található csontmaradványokról kapta nevét.

A barlang mélyén összehúztuk magunkon a ruhát, mert ezekben a termekben, ahová a nap sugarai sohasem hatolhatnak be, a higanyszál nem szokik tíz fok fölé. Két barlangpatak is szegélyezte utunkat. Állatok is élnek itt: denevérek és az úgynevezett vakrákok. A „Styx patakban” élő rákok, a sötétbe alkalmazkodva, elvesztették látásukat.

A cseppkövek világa — valóságos mesebirodalom. A teknősre emlékeztető figuráról kapta nevét a teknősbéka-terem. Látogatásunk során találkoztunk Téalóval, Hófehérkével és a hét törpével, láttuk az anyósnyelvet is. A legmagasabb cseppkőoszlop a 25 méteres csillagvizsgáló.

A zeneteremben, a működő szökőkút csobogása, a sejtelmesen megvilágított cseppkövek társaságában gyönyörködtünk Bach és Erkel muzsikájában. Utunk az oszlopcsarnokon keresztül az éléstárba vezetett. A mennyezetről lelógó sonka- és szalonnaszerű mészkőképződmé-

nyek csábították az éhes vendégeket. A csipketerem elnevezése is utal a csipkéhez hasonlítható, díszes kövekre.

Az aggteleki-cseppkőbarlangnak két természetes és több mesterséges kijárata van.

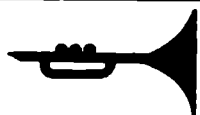
Vezetőnkől még azt is megtudtuk, hogy a török időkben jó szolgálatot tett a barlang, mert a környékről iderejtő embereknek biztonságos védelmet nyújtott. A múltban több neves személyiség látogatta meg Aggteleket, mint például: Kossuth Lajos és Petőfi Sándor.

Jelenleg még síneket is raknak le a barlangban, hogy kisvasútról gyönyörködhessenek a látogatók a cseppkövek szépségében.

Igazán csak akkor tudjuk értékelni e természeti jelenségek csodáját, ha tudjuk, hogy legalább 15 év szükséges egy milliméter nagyságú mészkő megkövesedéséhez.

A homályos barlangjáratok után kissé hunyorogva néztünk körül a napfényben. A hosszú út sem tudta feledtetni velünk a sok új ismeret és csodálatos élmény emlékét.

Bieber Mária
VIII. osztályos tanuló

hirdetések

Értesítjük tagságunkat, hogy a bűvös kocka vakok számára alkalmas formáját a Politoys Ipari Szövetkezet kimunkálta, kis számú tételben legyártotta. Az érdeklődők a játékot megvásárolhatják a Szövetkezet Mintaboltjában: Budapest XII., Böszörményi u. 3/d. alatt.

Értesítjük kedves olvasóinkat, hogy a fehér botokat szemszakorvosi rendelvényre 1983. január 1-től a lakhely szerint illetékes megyében a kijelölt gyógyszerárakban válthatják ki. A kiváltás helyéről a vény kézhez vételekor tájékozódjanak!

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Kiss Mihály: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

Oldal

	JALTA NEM VITA TÁRGYA III. RÉSZ	1
<i>Szemerédi István:</i>	TITKÁRI-ADMINISZTRÁTORI ÉRTEKEZLET	2
<i>Szemerédi István:</i>	ELNÖKSÉGI ÜLÉS	2
<i>dr. Bódi István:</i>	EUROPAI VAKÜGYI PROPAGANDA KONFERENCIA SUNDVOLDENBAN	3
<i>Daru Gerőné:</i>	SZOLNOK MEGYE HÍREI	4
	A KARCAGIAK KIRÁNDULÁSA	4
<i>Kiss János:</i>	A NEURÓZIS	5
<i>Váradi Péterné:</i>	NŐK RÉSZÉRE	6
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	VIGYÁZAT! FORGALMI VÁLTOZÁSOK A FŐVÁROSBAN	7
	A VAKVEZETŐ KUTYÁVAL KÖZLEKEDŐK SZAKCSOPORTJÁNAK HÍRADÓJA	7
<i>Szép Zoltán:</i>	BEADVÁNY (I. DÍJAS)	9
<i>dr. Papp Zoltán Sándor:</i>	A BUJDOSÓ MIHÁLYOK	10
	ABLAK: A FELNŐTTKORBAN MEGVAKULTAK SZÁMA ÁLLANDÓAN EMELKEDIK (FORDÍTOTTA: NYUL GY.)	14
<i>Bacsik László:</i>	MAGNÓSOKNAK—MAGNÓRÓL	15
	FELHÍVÁS	15
<i>Dosek Lajosné:</i>	BESZÁMOLÓ A BOLGÁR—MAGYAR ATLÉTIKAI ÉS ROLLBALL VERSENYRŐL	16
<i>Lak István:</i>	NAGYVÁRADTÓL DURAIG	18
<i>Kovács Csongor:</i>	MEGNYITOTTA KAPUIT BUDAPESTEN A GYENGÉNLTÓK ÚJ INTÉZETE	20
<i>Bieber Mária:</i>	AZ AGGTELEKI CSEPKŐBARLANGBAN HIRDETÉSEK	23
		24

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGENEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

FOTÓ: LÉVAI ATTILA

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

H ISSN 0209-6765

82 5209 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

